

Iskra

DOMAČI MIKRO

Iskra-D.

Torek, 19. aprila 1988

RAZGOVORI: JANEZ ŠKRUBEJ

GOSPODARSTVO

Ukrep družbenega varstva v Iskri Telematiki Kranj?

Iskra bo propadla, če ne bo odpustila 2.000 delavcev

Komuni

Jesenice, 18. aprila — Delavci Iskre na Delte prizadeto, vendar silno odkarjajo. Varnostna

Janez Škrubej, generalni direktor Iskre-Delte

DO SVOU POTI

/ 26. 5. 1988 / letnik 44 / cena 1600 din

Tleča »ISKRA«

Žaljene veličine pnejo mišice

razmišljala
na po-
vodu pa
vodstvu
oslala
ovni-
ni

programsko vodenje energetike.
V sedmih mesecih smo ustanovili
vodstveno ekipo in pripravili pro-
gram, ki pa ga delavci niso podpr-
li, zato sem (sredi maja letos) od-
stopil. Po odstopu se z vodeni-
nisem nisem več ukvarjal.
dobil nalogo v zvezi z

v nespreme-
verjetno
nja

LOKOMOTIVE NAŠE PRIHODNOSTI

Tleča »ISKRA« astrofe?

Обработка у пред-
Делта" против "Интер-
славије". — Из
лана, 30 нове-
ектант
супр

РАЧУНАРСКИ ПАТ

Za Iskrino pravo podobo

V zadnjem času lahko prebiramo, tako v našem dnevnem, kot tedenskem časopisu vrsto člankov, ki niso preveč naklonjeni Iskri. Nekateri pisci člankov so šli celo tako daleč, da so nas sicer precej neokusno, primerjali, kar s »crknjenim konjem«.

Morda smo tudi zadnje čase malce sami krivi za takšno podobo Iskre v časopisu, to pa predvsem zato, ker smo informirali premalo javnost skozi naše medije, ne samo o težavah in spodrslijah v tekoči gospodarski politiki in stanju v Iskri, temveč tudi nismo ponudili obširnejše in bolj objektivne analize dela in razvoja Iskre v zadnjih letih, ali dobrih treh »petletkah«.

S tega, časovno obsežnejšega in poglobljenjšega vidika, ki ga objavljamo na naslednjih straneh našega glasila pa dobiva podoba Iskre precej drugačne, svetlejša barve, saj je kljub najrazličnejšim, pogosto negativnim posegom države v gospodarstvo, vendarle logično rasla, se tehnološko in napredno razvijala in se že zelo zgodaj začela spopadati s tujim tržiščem, ki je neusmiljeno in trdo, a je kljub temu danes postala eden izmed največjih jugoslovanskih izvoznikov na konvertibilno območje, saj smo v tem času izvozili za 2,3 milijarde dolarjev, uvozili pa za polovico manj ter s tem prispevali celotni družbeni skupnosti več kot milijardo dolarjev čistih konvertibilnih deviz.

Iskra je v tem razdobju doživljala vzpone in padce, vendar nikoli na istih segmentih, solidarnostno je podpirala tiste, ki so zabredli v težave in tako uravnovešala ter ustvarjala določeno stabilnost in socialno varnost svojim delavcem, pri čemer pa je tudi, v primerjavi z drugimi, izredno veliko za naše razmere nenehno in nešteto vlagala v razvojnoraziskovalno dejavnost.

O vsem tem in še marsičem drugem govorimo na naslednjih straneh z željo, da bi bila tako podoba Iskre danes kot jutri objektivno popolnejša in stvarnejša. D. Ž.

Deveta seja KOS SOZD Iskra

Na mnogih področjih analize niso strokovno pripravljene

V konfliktnih dogajanjih v Iskrinih delovnih sredinah je sindikat dobil podporo delavcev in pridobil njihovo zaupanje. Aktivno je deloval v strokovnih odborih in dosegel, da so se nesoglasja razrešila ali pa se razrešujejo v okviru rednih samoupravnih poti.

Smo v časih, ko se vse bolj srečujemo z nestrpnostjo in nezaupanjem delavcev, predvsem pa je trenutna kriza tako močna, da naravnost nakazuje sindikalni organizaciji možnost, da stopi na čelo določenih procesov in dogajanj. To so ugotovili člani Koordinacijskega odbora Iskrinega sindikata na svoji zadnji seji, ko so se seznanili z različnimi konfliktnimi situacijami, do katerih je prišlo v zadnjih mesecih v Telematiki, Elektroakustiki, semiških Kondenzatorjih, Merilni elektroniki in Kibernetiki. Po-

membrno je to, da je sindikat ob teh protestih delavcev v štirih delovnih organizacijah dobil podporo in pridobil zaupanje delavcev, kar nakazuje, da sindikalna organizacija počasi le pridobiva svojo vlogo, vlogo, ki bi jo morala že od nekdaj imeti. Pri tem pa so člani Koordinacijskega odbora opozorili, da bi moral Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije jasneje in natančneje opredeliti vlogo sindikata v stavkah in na izsiljenih sestankih delavcev, saj je velikokrat težko točno določiti ali so delni interesi in zah-

teve kolektiva tudi interesi vseh delavcev v posameznem delovnem kolektivu.

Ob tem so prisotni tudi poudarili, da se morajo predsedniki sindikalnih konferenc medsebojno bolj obveščati in prenašati izkušnje o rešitvah in instrumentih za razreševanje socialnih razmer v svojih sredinah, ki pa bi lahko bile uporabne in dobrodošle tudi v drugih Iskrinih okoljih. V primeru Merilne elektronike iz Horjula, ko hoče skupina delavcev izstopiti iz Zveze sindikatov Jugoslavije, ostati pa v sindikalni organizaciji svoje delovne sredine, kateri bi plačevali tudi članarino, so se na Koordinativnem odboru dogovorili, da bodo skušali najti rešitve v enem izmed nadaljnjih pogovorov s temi delavci.

V nadaljevanju seje so člani KOS pregledali razpredelnice junijskih osebnih dohodkov po tipičnih nalogah v Iskri in se seznanili z delitvenimi modeli v delovnih organizacijah in sestavljeni organizaciji. Pri tem so ugotovili, da se osebni dohodki gibljejo ustrezno glede izobrazbene strukture in uspešnosti delovne organizacije tako, da bi lahko grobo ocenili, da so osebni dohodki dokaj realen odraz uspešnosti delovnih kolektivov. Kot ugotavljamo že nekaj časa, se v družbi sistemi delitve vse bolj rušijo, v Iskri pa se delitveni modeli zapirajo, oz. razponi med najvišjim in najnižjim osebnim dohodkom se znižujejo s tem, da so vse bolj prisotne zahteve po uravnilovki. Prisotni so na sestanku odločno zanikali in zavrnili stališče uravnilovke, ki nedvomno pomeni padec storilnosti, nezainteresiranost za delo, odhod strokovnjakov in končno stagnacijo in nazadovanje razvoja delovnih organizacij.

Nato pa se je razvila živahna razprava okrog predloga slovenskega republiškega sindikalnega sveta o minimalnem osebnem dohodku, ki naj bi znašal 453 tisoč dinarjev. Ob tem predlog se odpirajo različne in mnogovrstne dileme. Prva je vsakakor dilema med možnim in realnim, saj so sindikalni delavci najprej v poziciji, da ščitijo socialni položaj delavca, po drugi strani pa so podrejeni zakonodaji, ki omejuje dvig osebnih dohodkov. Drugo je vprašanje dohodka podjetja, za čigar doseganje so odgovorni poslovodni delavci, če pa že sindikat postavi višino minimalnega osebnega dohodka, mora biti za njegovo izplačevanje tudi odgovoren, hkrati pa mora vztrajati na tem, da zvezna zakonodaja tega ne omejuje. Ob vsem tem se pojavljajo še mnogo nerešenih in nerazdelanih vprašanj, kot na primer, kaj pomeni dejansko številka 45 starih milijonov itd., zato je Koordinacijski odbor ocenil, da je po-

buda predsedstva RS ZSS o minimalnem osebnem dohodku pripravljena brez poglobljenih strokovnih analiz in zato tudi težko izvedljiva v organizacijah združenega dela. Zato so na seji zadolžili predsednike sindikalnih konferenc v delovnih organizacijah, da do letošnjega 15. oktobra poskrbijo, da jim strokovne službe izdelajo analizo o možnostih izpolnjevanja minimalnega osebnega dohodka 453 tisoč v njihovih delovnih organizacijah. V analizah je potrebno obdelati posledice, ki bi nastale v posameznih delovnih organizacijah, če bi uveljavili sprejeto usmeritev. Na podlagi teh analiz bo KOS po 15. oktobru zavzel dokončno stališče o vprašanju minimalnega osebnega dohodka v Iskri in sklep posredoval republiški svet sindikatov. Ob tem pa KOS SOZD Iskra zahteva od Republiškega sveta ZSS, da skupaj z organi zveznega sindikata v skupščini SFRJ uveljavi spremembo obstoječe zakonodaje.

V nadaljevanju je svetovalec PO SOZD Iskra za področje ekonomike Janko Šavli podal pregled šestmesečnega poslovanja celotne Iskre. V razlagi je posebej analiziral Iskrin položaj v primerjavi s stanjem v Jugoslaviji, Sloveniji in v elektroindustriji. Podrobneje je predstavil tudi izpolnjevanje šestih strateških točk, probleme pri združevanju sredstev v SOZD Iskra in predvidene ukrepe ekonomske politike. Po razpravi, kjer so bila izpostavljena vprašanja o slabostih v ekonomskem sistemu, o zanemarjanju razvojno-raziskovalne dejavnosti, združevanju sredstev v Iskri, je KOS sprejel sklep, da so kazalci poslovanja v Iskri v prvem polletju zelo zaskrbljujoči, ne glede na splošne probleme v jugoslovanskem gospodarskem sistemu. Člani KOS bodo ob devetmesečnem poročilu poslovanja podrobneje analizirali dosežene rezultate in izpolnjevanje šestih strateških točk ter skupaj z ostalimi družbeno-političnimi organizacijami podali oceno poslovanja.

V nadaljevanju so člani Koordinativnega odbora sindikata podprli predlog nove organiziranosti republiškega odbora Zveze sindikatov Slovenije elektro in kovinske industrije z izrednim poudarkom in zahtevi po branžni organiziranosti sindikatov. Prisotni so se seznanili tudi z različnimi pobudami, ki prihajajo v Iskro iz republike Srbije in sklenili, da se bodo o podobnih stališčih in pobudah odločali na svoji prihodnji seji.

Ob koncu so obravnavali še postopek javne obravnave osnutka samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra, ki se zaradi pričakovanih sprememb nove zakonodaje in velikega števila različnih pogledov na novo poslovno organiziranost Iskre, podaljšuje. Zato člani sveta menijo, da je potrebno pripraviti strokovne analize kot podlago za nadaljnje obravnave.

VABILO

Vabimo vas na 2. sejo delavskega sveta SOZD Iskra, ki bo **v sredo, dne 12. oktobra 1988 ob 9. v prostorih Iskra PPC, Ljubljana, Trg revolucije, velika sejna dvorana v pritličju z naslednjim predlogom dnevnega reda:**

1. Informacija o izvršitvi in izvajanju sklepov 1. seje delavskega sveta SOZD Iskra z dne 28. 6. 1988
Poročevalec: Jasto Marcon
2. Informacija predsednika PO SOZD Iskra o aktualnih dogajanjih v SOZD Iskra
Poročevalec: Franc Šifk.
3. Informacija o poteku javne obravnave osnutka Samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra
1. Poročilo predsednika odbora za pripravo Samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra s predlogom sklepov
Poročevalec: Nace Pavlin
4. Informacija o poslovanju SOZD Iskra v I. polletju 1988
1) Poročilo o poslovanju SOZD Iskra v I. polletju
Poročevalec: Vito Osojnik
2) Poročilo glavnih direktorjev DO SOZD Iskra z motnjami v poslovanju
Poročevalci: Andrej Polenc, Rudi Pirc, Milan Mekinda
3) Predlog za statusno in ekonomsko rešitev problema Mikroelektronike
Poročevalec: Robert Žerjal
5. Poročilo o razvojno-raziskovalni dejavnosti v SOZD Iskra za I. 1987
Poročevalec: Rado Faleskini
6. Predlogi poslovnega sveta ZT skupnosti
1) Poročilo o poslovanju ino-firm v I. polletju 1988
2) Sanacijski program TTE Istanbul
3) Predlog za odprodajo solastniškega deleža v firmi Iret Trst
4) Predlog za odprtje predstavništva Iskre Elektronik Strutt-gart v Avstriji
Poročevalca: Janez Vipotnik, Janez Čufer
7. Vprašanja delegatov

Prosim, da se seje zanesljivo udeležite, ev. opravičeno odsotnost pa sporočite na tel. št. (061) 212-536.

Predsednica DS SOZD
Lea Kolar

Iskra

KJE SMO IN KAM GREMO?

POSKUS ANALIZE DOSEŽKOV ISKRE V ZADNJIH 17 LETIH

Časi, ki smo jim priča, so polni idejnega vrenja in demokratizacije, posebno javne besede. Vrsta »analitikov« je začela avtoritativno razglašati različne analize na levo in desno, pri tem pa pozabila, da je seveda »resnica« le redko absolutna. Že od nekdaj smo se pravzaprav vsi spoznali na gospodarstvo, vedeli za napake pa tudi za zdravila. Vendar sedanji gospodarski položaj dežele, v kateri živimo, dokazuje, da velika večina teh receptov in njihovih avtorjev vsekakor niso imeli prav. Podobno je z recepti, ki nam jih sporočajo novinarji, saj pogosto temeljijo na najrazličnejših »vzdihih« posameznih Iskrašev, ki se iz takih, ali drugačnih razlogov počutijo neuspešne in iščejo razloge za svoje neuspehe. Merila pa, ki jih uporabljajo pri svojih diagnozah odražajo zmedo tega trenutka. Zapuščamo dogovorno ekonomijo, ekonomijo državnega centralizma in stremimo v »na obzorju žarečo« tržno ekonomijo. Od njenega »blišča« vidimo seveda samo naslov, vse drugo pa nam, niti našim ocenjevalcem preprosto še ni dojemljivo, saj smo več kot 40 let živeli v povsem drugačnih razmerah. Trenutni preskok v nek drug svet vrednot pa, kot vidimo, dela težave, tako »analitikom«, kot tudi domačim »nezadovoljnejšem«.

(Dalje na 4., 5, in 6 strani)

Če se izteka neko obdobje v razvoju jugoslovanske družbe je prav, da skušamo oceniti, kaj smo v tem obdobju v Iskri vendarle dosegli. Vzemimo obdobje od leta 1971, torej obdobje še pred sprejetjem Zakona o združenem delu pa do leta 1987. Pri tem moramo biti vsaj toliko objektivni, da priznamo, da so tudi merila, s katerimi smo analizirali to dolgo obdobje, vendarle »iskraška«, pri tem pa imamo nesporno na voljo mnogo večjo zalogo podatkov in dejstev, kot zunanji »analitiki« z dnevne časopisne scene.

Tabela 2

Kazalci	Obdobja			
	71—75	76—80	81—85	86—87
Povprečna inflacija	21,6%	20,6%	49,8%	111%
Rast cen elektronske industrije	8,1%	8,6%	46,6%	86,3%
Rast celotnega prihodka nominalno	31,5%	26,6%	60,4%	98,4%
Rast bruto akumulacije	8%	41,7%	55,3%	61,2%
Rast izvoza	31,9%	21,2%	6,4%	15,8%
Rast zaposlenih	13,4%	1,2%	3,0%	3,7%

Smo na desetem mestu v Jugoslaviji

Po podatkih Ekonomske politike o 200 največjih jugoslovanskih podjetjih za leto 1987, je Iskra med industrijskimi podjetji na 10. mestu v Jugoslaviji po velikosti celotnega prihodka. Pred njo so npr. Ina, Naftagas, Energoinvest, RMK Zenica, Unis in Crvena Zastava. Najbrž nam to naštevaje podjetij iz drugih okolij ne daje dovolj možnosti za objektivno merilo, zato povejmo, da je Gorenje na 15. mestu. Razvrstitev po ustvarjenem dohodku pa uvršča Iskro na 6. mesto, Gorenje pa šele na 22. Če bi se razvrstili po izvozu pa smo med 3. in 5. mestom in smo v obdobju zadnjih petnajstih let, ki ga nameravamo analizirati, izvozili za 2,3 milijarde dolarjev. Tudi če se po istem poročilu primerjamo po dohodku na delavca, se nam ni potrebno sramovati. Primerjava je naslendarja (glej tabelo 1):

Tabela 3

Dosežene realne rasti				
	71—75	76—80	81—85	86—87
Celotni prihodek	8,1	5,0	7	- 6
Bruto akumulacije	- 11,1	17,5	3,5	- 24

Zato gotovo ne moremo pristajati na obtožbe, da smo kramarji, ampak nasprotno trdimo, da smo še vedno največja jugoslovanska elektro in elektronska firma pa če nam to v domačih logih priznajo ali ne.

Iskra je bila pred tem, ko smo začeli ustanavljati SOZD, združeno podjetje, sestavljeno iz samostojnih, programsko pa tudi tržno dokaj zaokroženih podjetij, ki so skupno upravljale in urejale le nekatere funkcije poslovnega pro-

Vse članice Iskre z motnjami v poslovanju pa so bile vselej deležne popolne podpore znotraj Iskre. Tudi »velikopoteznih« odločitev kot je bil n.p.r. nakup Koertinga v Gorenju, se v Iskri praktično ni dalo izvesti, saj je bila vselej vodena demokratično in s konsenzom, ki je preprečeval individualne neracionalne poteze. Le redko pa je tak proces blokiral tudi nekatere dolgoročne strateške odločitve v korist vseh članic in sistema kot celote. Seveda pa je zato vodenje takega sistema zahtevalo obilo znanja, poslovne zrelosti, strokovne avtoritete in demokratičnega dialoga. V naslednji organizacijski obliki kot SOZD je Iskra poslovala praktično po utečenih načelih preteklega medsebojnega sodelovanja, le da se je s pojavom TOZD povečalo število subjektov in so se s tem seveda še močno popestriili interesi posameznih subjektov. Tako se je v zadnjem času začelo dogajati, da so nekateri, hitro se menjajoči kadri, v svoji naglici pač zaradi »dreves spregledali gozd« in pričeli tavati.

Razen prvih let petletke 1971 do 1975 smo poslovali v čedalje bolj administrativno urejevanem gospodarstvu, ki je vsako leto znova čakalo na razvojne resolucije države. Neprestano spreminjanje predpisov in zakonov, občasno pa posegi v gospodarska dogajanja s »paketi ukrepov«, so se pokazali kot metoda še posebno neučinkoviti. Zvrstila se je množica zamrzitev in odmrznitev cen, pri čemer je iz tabele razvidno, da so bile cenovne škarje polnih deset let (1971—1980) izrazito neugodne za Iskro.

Ker so bila to leta njene intenzivne realne rasti, s takšnimi disparitetami v cenah Iskra ni mogla ohranjati zadovoljive strukture finančnih virov. Posebno slabi sta bili zadnji leti tega obdobja zaradi spremembe obračunskega sistema, oz. prehoda s fakturirane na plačano realizacijo. Zaradi tega ukrepa se je obseg celotnega prihodka v letu 1975 realno zmanjšal za 20% v primerjavi z letom 1974. Bili pa so to tudi časi cenene denarja in vsako oklevanje v razvoju je seveda pomenilo preusmerjanje denarja drugam. Danes je sicer modro ugotavljati, da smo brez zadostnega lastnega kapitala in trditi, da se brez tega v tržni ekonomiji ne da preživeti. To je res, vendar pa bi bilo prav tako nesmotno pustiti cenen denar drugim in zaostati v lastnem samorazvoju. V tem času se je število delavcev v Iskri od 16.910 v letu 1971 povečalo na 29.635 v letu 1980. Pod različnimi političnimi pritiski smo tako družbi zagotovili skoraj 13.000 dragocenih delovnih mest ne da bi družba kaj bistvenega prispevala k financiranju Iskri-nega razvoja. Celoten razvoj smo bili torej prisiljeni financirati z bančnim kapitalom ob upoštevanju vsa-

Tabela 1

Dohodek na delavca v 000 din

Iskra	8.808	ŠIPAD	3.843
INA	16.339	UNIS	5.955
Naftagas	13.488	Crv. zast.	4.327
Energoinvest	6.301	Gorenje	7.897
Bor	7.091	EI Niš	4.115

Nismo bili deležni nobenih olajšav

Nekatera podjetja kot Bor, Energoinvest, Crvena Zastava, EI Niš, itd., so bila z najrazličnejšimi ukrepi deležna znatne neposredne in posredne pomoči družbe in to od cenovne politike, brezcarinskega uvoza opreme do direktnih dotacij. Vsega tega Iskra ni bila deležna in je njen dohodek na zaposlenega zares rezultat truda in dela Iskrašev.

Če so kramarji svoje blago nosili v torbah od hiše do hiše, kot nam očitajo nekateri poznavalci zunaj Iskre, si le predstavljamo, koliko bi moralo biti »kramarjev«, da bi spravili skupaj Iskrin dohodek in Iskrin izvoz.

cesa. Kot najpomembnejše funkcije tega procesa naj omenimo n.p.r. skupno trženje, izvoz, koordinacijo razvoja v ZZA, finančne tokove, organizacijo, informatiko, institucionalne predstavitve in marketing, kakovost, rezerve itd.

Proizvodni program Iskre pokriva praktično celotno elektroindustrijo, z izjemo energetskih naprav in precejšen del elektronike. Kot samostojni subjekti so se Iskrine tovarne vselej optimalno prilagajale gospodarskim in sistemskim zahtevam časa, v katerem so poslovale. Širok proizvodni program je zagotavljal razvoj sistema, saj vsi deli Iskre zaradi razmer na trgu niso nikoli mogli hkrati zabresti v težave.

Težavnost poslovanja zaradi zunanjih činiteljev

V analizi smo obdobje od leta 1971 dalje razdelili v »petletke« kot je to bilo moderno v tistih časih. Seveda so podatki 17-letnega obdobja dokaj nepriljudni, že zaradi ravni cen pa tudi vrste sistemskih ukrepov, ki so neposredno vplivali na prikazane podatke. Zato smo pri pregledu upoštevali vplive inflacije.

V tabeli podajamo pregled nekaterih kazalcev po posameznih obdobjih (glej tabeli 2 in 3):

kokratnih pogojev kreditiranja. Družbene pomoči nismo bili deležni niti v primerih uvajanja novih, čisto infrastrukturnih tehn.ologij, (n. pr. Mikroelektronika) pa čeprav je normalna praksa razvitih dežel pokazala, da te infrastrukturne tehnologije, ki pomenijo razvoj narodov in narodnih gospodarstev v svetu znatno financirajo vlade teh držav.

Zaprele so se cenovne škarje

V obdobju 1981—1985 so se cenovne škarje dokaj zaprele, saj so cene elektroindustrije, oz. Iskre, rasle skladno z inflacijo tega obdobja. V to obdobje sodijo prvi resnejši poskusi stabilizacije jugoslovanskega gospodarstva s povezavo z MMF. Pričeli smo tudi postopno uvajati realnejšo ceno kapitala in vezati izvoz z uvozom. V tem obdobju petih let smo v Iskri izvozili za 1 milijardo dolarjev blaga in storitev in pri tem uvozili samo za pol milijarde dolarjev. To je nedvomno pomemben dosežek skupaj z dejstvom, da smo uresničili tudi visoko realno rast obsega poslovanja. Dosegli smo visoko rentabilnost, predvsem v prvi polovici obdobja, ki pa se je v drugi polovici pričela postopno slabšati, predvsem zaradi odstopanja od stabilizacijske politike, kar se je odrazilo v spremembi zunanjetrgovinske zakonodaje, vnovične precenjenosti domače valute, pocenitve kapitala in postopnega prehajanja na pozicije dogovorne ekonomije.

Nato so se v letih 1986—1987 pokazali vsi negativni učinki dogovorne ekonomije do tolikšne mere, da so Jugoslavijo pahnili v stagflacijo, kakršno v Evropi le redko zasledimo. Da bi olepšali poslovne rezultate, smo spremenili celo obračunski sistem, kar bo dolgoročno imelo katastrofalne posledice, predvsem nalikvidnost gospodarstva. Stalna zamrzovanja, predvsem cen predelovalne industrije, so povz-

ročila veliko prelivanje dohodka znotraj jugoslovanskega gospodarstva, kar se je močno poznalo tudi pri akumulacijski sposobnosti Iskre. Hkrati je prišlo do zastoja v razvoju posameznih delov Jugoslavije tako, da je upadla investicijska dejavnost in s tem tudi povpraševanje po investicijski opremi in repromaterialih. Prodaja na domačem trgu je Iskri realno padla za več kot 15%, kar se seveda odraža tudi v poslovnih rezultatih. Obseg celotnega prihodka je v obdobju 1986—1987 realno nižji za 13,9%, bruto akumulacija pa celo za tri četrtine.

Težavam pri plasmanu na domačem trgu se je pridružil tudi trg vzhodnoevropskih držav, ki se, podobno kot Jugoslavija, srečujejo z razvojno krizo. To je seveda močno prizadelo tiste segmente Iskre, ki so v izvozu pretežno usmerjeni n.pr. v SZ. Izvoz v letih 1986—1987 pa je kljub temu potekal nemoteno in smo izvozili že za pol milijarde dolarjev. To je v dveh letih toliko kot v celotnem petletnem obdobju 1976—1980.

Padec uspešnosti še zdaleč ne pomeni konca

Prav ta padec uspešnosti v letih 1986 in 1987 pa imajo mnogi že kar za začetek konca Iskre, pri čemer pa pozabljajo, da je Iskra del jugoslovanskega gospodarskega sistema, ki še vedno med ostalim ni naravnani na uspešne izvoznike in se vse njegove slabosti in protislovja reflektirajo tudi v Iskrinih poslovnih rezultatih. Anomalije v ukrepih ekonomske politike seveda še toliko bolj uničujoče delujejo v tistih delovnih organizacijah, ki »se morajo iti« tehnološko zahtevnejšo proizvodnjo in konkurenco na najzahtevnejših tržiščih.

To potrjuje končno tudi dejstvo, da so praktično skoraj vse panoge v Jugoslaviji pa tudi v Sloveniji, z iz-

jemo široke potrošnje in prehrane, v izgubi. Konjunktura široke potrošnje pa je v tesni povezavi s prihranki prebivalstva in njegovimi preventivnimi nakupi zaradi galopirajoče inflacije. Kaj bomo dejali čez pol leta, ko bo tudi blago široke potrošnje in podobno blago polnilo skladišča in do taista proizvodnja pričela stagnirati, v kolikor se ne bomo izključno preusmerili v prodajo na tuje trge.

Na skoraj nobenem segmentu jugoslovanske proizvodnje pa praktično ni možnosti, da bi izvoz v celoti nadomestil izpad domačega trga. Cenovna razmerja, ki jih dosegamo v izvozu, so nevzpodbudna, če ne že iz objektivnih razlogov ponudbe pa tudi na račun ugleda države, iz katere prihaja blago.

Inflacija je iz obdobja v obdobje skokovito rasla in je zato obseg poslovanja in sama struktura n.pr. celotnega prihodka iz leta 1971 neprimerljiva z letom 1987. Ker se za tem vendarle skrivajo zanimivi podatki za nekatera razmišljanja o Iskri, smo preračunali celotno opazovano obdobje na cene iz leta 1987. Pregled po obdobjih je podan v tabeli 4:

Če komentiramo dosežke posameznih petletk, lahko trdimo, da je Iskri uspel v obdobju 1976—1980 odločilni preboj na zunanje trge in od tega obdobja dalje smo tudi aktivni izvoznik. Tudi zadnji dve leti nista izjemni pa čeprav se slišijo glasovi, da imamo čedalje manj zanimivih izdelkov, ki jih lahko ponudimo tujini. To je seveda lahko res, če imamo v mislih kompleksne naprave elektronike, optoelektronike in podobnih vrhunskih dosežkov s tega področja. Znanje o tem pravzaprav mi šele z zahoda uvažamo in je seveda naivno razmišljanje, da ga lahko oplemenitimo in testiramo na strokovno nezahtevnem jugoslovanskem trgu in kot takega znova ponudimo nazaj v dežele, od koder smo znanje prejeli. To se nam lahko morda posreči z nekaj izde-

liki, vendar pa to ni moglo biti temelj za milijardo dolarjev izvoza. Od nas kupuje razviti zahod predvsem izdelke, ki se jih njim samim ne izplača proizvajati doma, ker so svoje proizvodne potenciale namenili proizvodnji kompleksnejših proizvodov elektro in elektronske industrije. Ali niso baza našega izvoza elektromotorji, ročna orodja, avtoelektrika, števci, optika, klasični elementi in podobno? Kelo malo pa imamo »elektrooptik«! To je sicer poenostavljena slika, vendar v svetu poteka kontinuiran prenos tehnologij z razvitega severa na manj razviti jug. V ta proces smo nedvomno vključeni tudi mi in je torej smotno, da se že sedaj pripravljamo tudi na proizvodnjo kompleksnejših izdelkov elektronike, da nas ta proces ne bi obšel. To je končno tudi nujnost razvoja narodnega gospodarstva, ki mora imeti celovito razvojno filozofijo in strategijo.

Razvijati naprej potrebno tehnološko raven

Seveda je nujno, da obdržimo in še naprej razvijamo potrebno tehnološko raven naše proizvodnje, da bo sprejemljiva predvsem za tuje trge. To smo v Iskri vseskozi počeli, saj je raven naložb, merjena v celotnem prihodku, praktično v vseh obdobjih 4%. Absolutno pa smo investirali iz obdobja v obdobje nekaj malega manj kot je znašala naša bruto akumulacija. Le v zadnjih dveh letih, to je 1986 in 1987, smo investirali več, kot pa je znašala ustvarjena bruto akumulacija, pri čemer je na to vplival slab dohodkovni rezultat poslovanja v lanskem letu.

V času cenenege kapitala, to je v obdobjih 1971—1975 in 1976—1980, investicijski programi praktično niso planirali obratnih sredstev za delovanje nove proizvodnje. Denarja je bilo pač v bankah zadosti in kratkoročni krediti so bili dovolj poceni, da cena kapitala nikoli ni ogrožala kalkulacij. To je povzročilo, da smo praktično vso rast proizvodnje financirali s tujim kapitalom. Tudi podatki o strukturi kapitala, s katerim razpolagamo, so za pretekla obdobja zelo skromni. Imamo le pregled sestave obratnih sredstev, kjer smo razpolagali s 27,5% lastnih sredstev v obdobju 1971—1975 do 23,6% v obdobju 1981—1985. Obdobje 1976—1980 zelo odstopa in gre najbrž za vrsto vplivov metodološke narave, saj je prav v tem obdobju potekal najintenzivnejši proces deljenja organizacij na TOZD. Za leto 1986 in 1987 se podatki nanašajo na vsa sredstva, tako na obratna, kot na osnovna. Deleži le-teh sredstev so glede na slovensko gospodarstvo v Iskri v celotnem obdobju skoraj za polovico nižji, vendar se je Iskra v tem obdobju razvijala več kot

Tabela 4

	cena 1987		v mrd din	
	71—75	76—80	81—85	86—87
Izvoz mio \$	189,8	515,5	1.074,2	508,9
Uvoz mio \$	198,0	423,8	557,6	258,5
Celotni prihodek	3.600	4.864	5.386	2.294
Prispevki iz dohodka	48	380	534	80
Obresti	36	135	194	110
Akumulacija	123	181	226	66
Izguba	21	16	33	33
Amortizacija	65	85	148	69
Bruto akumulacija	167	249	341	102
Bruto akumulacija celoten prihodek	4,6%	5,1%	6,3%	4,4%
Del. lastnih obratnih sredstev	27,5%	15,6%	23,6%	21,4%
Investicije	144	214	219	133
Investicije celotni prihodek	4,0%	4,4%	4,1%	5,8%
Vlaganja v RR	52	145	226	121
Vlaganja RR/Celotni prihodek	1,4%	3,0%	4,2%	5,3%

Iskra KJE SMO IN KAM GREMO?

dvakrat hitreje od ostalega gospodarstva republike.

V obdobju 1971—1975 so bile obremenitve s prispevki iz dohodka in obresti na znosni višini 2,3% v celotnem prihodku. V obdobju 1976—1980 se je pojavila vrsta interesnih skupnosti in ostalih oblik samoupravnega organiziranja, ki jih je predvidel Zakon o združenem delu in so se napajale iz dohodka. Vrsta novih TOZD, ki smo jih velikokrat na pamet ustanavljali zaradi politične zagnanosti uspešnega izvajanja ZZZ, je za svoje poslovanje potrebovala nove finančne vire tako, da so dajatve iz dohodka in obresti v strukturi celotnega prihodka porastle na 10,6%. Ta odstotek se je nadaljeval tudi v obdobju 1981—1985, ko je njihov delež znašal že 13,5%. V letih 1986 in 1987 je delež prispevkov in obresti padel na 8,3%, vendar je to le slepilo, saj je spremenjeni obračunski sistem zajel v obračun le realne obresti, obresti do višine inflacije pa prenesel v izvenbilančne kalkulatorne kategorije.

Novo ustvarjeno vrednost smo v glavnem prispevali za potrebe družbe

Podatki, ki jih navajamo v tabeli, nudijo jasen odgovor, da Iskra s svojim poslovnim procesom ni skrbela prvenstveno za svoj razvoj, temveč je prispevala glavnino svoje, novo ustvarjene vrednosti za potrebe družbe. Če štejemo obresti kot ceno družbenega kapitala in dajatve iz dohodka kot sredstva za financiranje družbene nadgradnje, potem dobimo naslednjo podobo (glej tabelo 5):

Podatki so osupljivi, saj je jasno, da je družbeni razvoj po letu 1976 prisilil Iskro, da je iz svojega pos-

»zahodnih evropskih kriterijih« in že napovedovati njen konec kot velikega gospodarskega sistema. Prehod na ekonomske kriterije bo morala sistemsko izvesti celotna država in znotraj tega seveda tudi Iskra. Ta proces pa prav gotovo ne bo enostaven in tudi ne hiter, saj so posledice napačnih ekonomskih modelov v razvoju Jugoslavije katastrofalne in najbrž jih ni potrebno nikomur posebej naštevati.

Da smo po kriterijih razvitega sveta v velikih težavah, nam je povedala že znamenita Mc Kinseyeva analiza, čeprav vrste njenih ugotovitev nismo pa tudi ne bi mogli objektivno izvesti zaradi specifičnosti jugoslovanskega ekonomskega sistema in posledic, ki bi jih Iskra čutila v svojem razvoju, če bi se obnašala zunaj njega. Pri tem, pa je vendarle škoda, da je ta knjiga obležala »pozabljena na polici«. Analiza področja trženja je nedvomno dajala nekatere predloge, ki so aktualni tudi ob sedanjih razmišljanjih o »neki novi organiziranosti Iskre.«

Velika je skrb tudi raznih »poznavalcev« razmer o Iskrim razvoju in razvojni dejavnosti. Skrb je najbrž odveč ali pa je vsaj grajena na napačni predstavi o velikosti poslovnega sistema Iskre. Tako kot za vključevanje v mednarodno delitev dela, se je Iskra že v davni preteklosti odločila tudi za intenzivno vlaganje v razvoj. Delež sredstev, namenjenih razvoju v celotnem prihodku se je od 1,2% v obdobju 1971—1975 povečal na 5,3% v letih 1986 in 1987. Po obsegu so ta sredstva v zadnjih dveh letih celo presegla bruto akumulacijo in menimo, da praktično ni pomembnejšega domačega podjetja, ki bi dosegalo tako visoko raven vlaganj v razvoj, ki pa je kljub temu sorazmerno znatno manjši od deleža, ki ga vlagajo v razvoj velike podobne svetovne firme. Naša sredstva za-

tem ne smemo spregledati, da danes Telematika z vsemi programi, ki jih obvladuje, predstavlja le 10% Iskrinega obsega poslovanja, pri tem pa je javna telefonija le 5% celotnega obsega Iskre.

Znanje in razvoj na bremenih 2.800 Iskrinih razvojnikov

Glavnina razvoja in nalog s tega področja bo nesporno ostala na ramah 2.800 Iskrinih razvojnikov, ki bodo verjetno prisluhnili predvsem strateškim potrebam svojih organizacij. Vlaganja v razvoj kljub težavam s financiranjem ne bodo nazadovala, saj je ta dejavnost vgrajena v Iskrino poslovno filozofijo. Zavedamo se, da bi bila na področju RR strategije Iskre potrebna poglobljena analiza, ki jo bomo nekoč v bližnji prihodnosti tudi predstavili, vendar smo za začetek podali le nekaj misli, ker naši »kritiki« očitno spregledujejo velike napore delavcev Iskre na tem področju. Drugo je seveda usmerjanje in usklajevanje razvojnih prizadevanj. To pa je seveda že vprašanje vodenja tako kompleksnega sistema kot je Iskra.

Za zgled nam dajejo Gorenje, ki naj bi bilo mnogo bolj voden kot Iskra in še vrsto drugih podjetij, ki pa po obsegu komaj kaj presegajo posamezne delovne organizacije znotraj Iskre. Iskra nikoli v preteklosti, tudi ko je bila združeno podjetje, (na žalost) ni bila vodena »generalštabno«, temveč demokratično in z dogovorom vseh članic. Prav je, da je Gorenje sedaj dobro vodeno, saj je nekatere zgrešene poteze vodenja plačevalo celotno slovensko gospodarstvo in z njim tudi Iskra.

Slovensko javnost pa tudi Iskraše prevzema nelagoden občutek, da se nekaj dogaja pri vodenju SOZD, da »razpadamo« kot se temu pravi. Dejali smo že, da nekateri tavajo pod bremenom težke vsakdanjosti in iščejo »gozde«, v katerega senci bi se radi odpočili. Če se hočemo izogniti očitkom o slabem vodenju, moramo nedvomno poskati pot k dialogu znotraj Iskre in vzpostaviti znova notranje soglasje o tem, ali in zakaj se združujemo v Iskri in kot posledica tega tudi o načinu vodenja. Notranja prepletenost finančnih in blagovnih tokov Iskre je tako velika, da bi demontaža Iskre pogasila večino »Iskrice«, ki bi se pojavile kot pravni nasledniki sistema. Odgovornost, da ne gremo »preverjat resničnosti te cene« in, da zavrtnemo vsa negativna zunanja »namigovanja« pa je nedvomno v nas, v Iskraših samih. Čas tržnih zakonitosti in ekonomske logike bodo dokončali le tisti, ki bodo imeli dovolj znanja in poslovne modrosti, kajti čas, ki prihaja, bo omogočil preživetje samo sposobnim, tržno naravnim podjetjem.

Organiziranje v obliko združene podjetja ali pa, če ostanemo v sedanjih oblikah SOZD, pravzaprav

ne bi smelo povzročati pretresov, če bomo ohranili Iskrino modrost in Iskrino strpnost vodenja sistema. Vodenje modernih sistemov pa že dolgo ni več samo v »ukazovanju«, ampak v koncentraciji kapitala in sposobnosti vodenja, ki se odraža v motiviranih in sposobnih kadrih, česar pa nam vselej primanjkuje, sedaj nimamo dovolj.

Tretji največji izvoznik v Jugoslaviji

Upamo, da analiza, ki smo jo razgrnili pred vas, potrjuje dolgoročne pozitivne razvojne trende Iskre. Nahajamo se na desetem mestu med jugoslovanskimi industrijskimi podjetji. Dohodek, ki ga ustvarimo na delavca, nas uvršča na šesto mesto, kar je daleč pred sorodnimi podjetji, smo tretji, oz. četrti največji izvoznik v državi, pri čemer je izvoz skoraj dvakrat večji od uvoza.

V RR dejavnost vlagamo znatno več kot večina ostalih delovnih organizacij v Sloveniji, še posebej pa v državi in smo ves svoj razvoj dolgoročno financirali iz lastne bruto akumulacije. Vse izgube smo do sedaj praviloma pokrili sami znotraj Iskre in s svojimi problemi nismo obremenjevali družbe. Tudi infrastrukturne tehnologije, kot so mikroelektronika, teleinformatika in računalništvo, smo v celoti financirali sami, brez družbene pomoči pa čeprav pomen teh tehnologij daleč presega samo Iskrine okvire.

Padeč proizvodnje v letu 1987, predvsem pa v letu 1988 pa je refleksi jugoslovanske staglacije na naše poslovne rezultate.

»Valilnica« kadrov za celotno družbo

Nedvomno je ta analiza Iskrin pregled na njen razvoj in ji lahko v marsičem tudi oporekarno. Še veliko je tudi drugih dejstev, s katerimi bi lahko dokazovali velik Iskrin prispevek k razvoju naše družbe. Naj omenimo samo dejstvo, da se je v Iskri usposobilo na stotine uspešnih strokovnjakov, ki danes opravljajo pomembne družbene naloge v gospodarstvu in politiki. S tem je Iskra pomenila »valilnico« kadrov za okolje in našo družbo. Velik je bil tudi naš prispevek, ki smo ga dajali v razvoj pomembnih infrastrukturnih dejavnosti družbe kot so šolstvo, zdravstvo, znanost, umetnost itd. Vendar o tem kdaj drugi.

Kljub težavam, v katerih je SOZD Iskra, je mogoče naša krivda predvsem v tem, da Iskra prek delegatskih, samoupravnih in političnih mehanizmov družbe ni pravočasno opozarjala na velike nepravilnosti in zablode v našem gospodarskem in političnem sistemu, čeprav je te nepravilnosti pravočasno opazala in tudi občutila na lastni koži.

Tabela 5

	mrd din			
	1971—75	1976—80	1981—85	1986—87
Obresti + dajatve iz dohodka	84,4	514,1	867,4	291,6
Bruto akumulacija	167,2	249,1	341,3	101,6

lovnega procesa obnavljala predvsem družbeni kapital in financirala drago družbeno nadgradnjo. Iz tega ne želimo potegniti sklepa o ceni družbenega eksperimenta tega obdobja, vendar je dejstvo, da s tako strukturo »stroškov« in pomanjkanjem »virov« ni mogoče sprejeti izziva tržne ekonomije ne da bi radikalno pocenili celotne nadgradnje v vseh oblikah in razsežnostih, ki jih pojmujejo pod »državo«. To je dejstvo in rezultat jugoslovanskega gospodarskega sistema, mimo posledic katerih ne moremo iti. Zato je v tem trenutku skrajno naivno ocenjevati uspešnost Iskre po nekaterih

doščajo najbrž res le za najnujnejši aplikativni razvoj in je neresno, če si predstavljamo, da bomo v razvojnih dosežkih enakovredni Siemensu, Philipsu, IBM in drugim velikanom. Cenejša pot do novih vrhunskih izdelkov in tehnologij vodi nedvomno po japonski in korejski poti, oz. licencah in skupnih vlaganjih. Pri tem pa v ožji domovini vlada evforija, da bo kooperacija s Siemensom tista čarobna palica, ki naj bi »ozdravila to nesrečno Iskro«. Da, kooperacija, oz. skupno vlaganje bosta verjetno premaknili z mrtve točke agonijo naše javne telefonije, vendar pri

Projekt Ikar: NE STOPAJMO NAZAJ V PRIHODNOST

Petkov področni kolegij za kadrovske in družbeno pravne zadeve je bil to pot pobarvan bolj kadrovsko, saj so prisotni govorili o stimulaturnem nagrajevanju, o pravni zaščiti odliva znanja pa pregledali kadrovska gibanja v Iskri in izvajanje pripravništva v sestavljeni organizaciji. Osrednja tema srečanja pa je bila predstavitev projekta sistema razvoja kadrov imenovanega IKAR.

»Razvoj izdelkov visoke integracije zahteva tudi nenehen razvoj vse bolj interdisciplinarnega in transdisciplinarnega znanja, ki pa ga je mogoče vzpostaviti le ob sočasnem upoštevanju individualnega osebnostnega razvoja in ravni razvitosti kulture ožjega in širšega delovnega okolja. Problemi neizkoriščenosti intelektualnih in ustvarjalnih potencialov strokovnih delavcev ter njihovega znanja, nedoseganje njihove tako imenovane kritične mase za strateške projekte, odliv visoko usposobljenih in ustvarjalnih strokovnjakov, razvojni presežki delavcev itd., s katerimi se v Iskri srečujemo, kažejo na razvojno asinhronost med strukturami delovnih zahtev, obstoječega strokovnega znanja in motivacijskih mehanizmov,« je zapisano v uvodu utemeljitve projekta »Razvoj kadrov v SOZD Iskra«, katerega teoretično zasnovo so obravnavali na petkovem področnem kolegiju. Projekt bo potekal v treh glavnih fazah: teoretična zasnova, operativna zasnova in aplikacije. Medtem ko bosta prvi dve zaključeni do prvega novembra letošnjega leta, naj bi se z začetkom leta 1989 začela prva poskusna aplikacija. Projekt vodi posebna projektna skupina, sestavljena iz Iskrinih strokovnjakov in zunanjih članov, ki se z razvojem kadrov že profesionalno ukvarjajo.

Člani področnega kolegija so se najprej seznanili z osnovnimi pojmi projekta kot so **vrednota** (človek s svojo individualnostjo, integriteto telesa in osebnosti, sposobnostjo, znanjem in težnjami), **aktivnost** (spoštovanje osebnosti, razvijanje in spodbujanje sposobnosti v smeri ustvarjalnosti), **cilj** (optimalna delovna učinkovitost in inovativnost, pravica do strokovnega odločanja, odgovornosti, tveganja in zmote) in **kriterij** (zadovoljstvo ob doseganju življenjskih ciljev, priznanja življenjskega in delovnega okolja). Pri tem je vodja projekta Janez Mayer, ki je predstavil teoretično zasnovo, poudaril, da je za projekt kot operativno delovno nalogo navedena opredelitev ciljev presplošna, zato zahteva zoženje osnovnega operativnega cilja, ki pomeni odkrivati, najti, motivirati, usmerjati, pripravljati, izobraževati ljudi z visokimi intelektualnimi in ustvarjalnimi potenciali za najzahtevnejše naloge. To se pravi, gre za pripravljenost in razvi-

janje ključnih kadrov iz Iskre in tistih, ki se bodo v njej še zaposlili.

Janez Mayer je na kratko podal tudi nekatere značilnosti razvoja znanja, strokovnega in osebnega in še enkrat poudaril, da je razvoj kadrov najzahtevnejša kadrovska funkcija, osnovni nosilec kadrovskega razvoja pa je management.

Člani področnega kolegija so v razpravi poudarili pomembnost projekta in, da je zadnji čas, da smo v Iskri s takšnim projektom pričeli, saj v tujini že podobni projekti dajejo že prve rezultate. So pa opozorili na dolgoročnost projekta, saj ga bo potrebno nenehno dopoljevati, spreminjati in sistematično obdelovati, to naj bi bil stalen proces, ki bo zahteval različne povezave in določene podprtosti, predvsem pa bo sistemski pristop zahteval nenehno odprtost projekta v vseh njegovih fazah (o podrobnostih projekta bomo spregovorili v eni izmed naslednjih številčk glasila).

V nadaljevanju seje so udeleženci spregovorili o oblikah stimulaturnega nagrajevanja v sestavljeni organizaciji, kjer so se seznanili z nekaterimi glavnimi značilnostmi stimuliranja delavcev v posameznih Iskrinih delovnih organizacijah, predvsem pa kakšne so možnosti horizontalnega napredovanja in kakšne so oblike materialne stimulacije.

V razpravi so člani področnega kolegija poudarili, da je treba področje stimulaturnega nagrajevanja, kljub težkim gospodarskim razmeram in omejevanju osebnih dohodkov, razvijati, povezovati, predvsem pa opredeliti vlogo vodij, ki jih je potrebno za obvladovanje teh procesov temeljito usposabljanje.

Beseda je tekla tudi o kadrovskih gibanjih v sestavljeni organizaciji s poudarkom na zaposlovanju in fluktuaciji. Tako lahko rečemo, da se število zaposlenih v Iskri zmanjšuje, kar sicer pomeni izpolnjevanje kvantitativnega dela plana zaposlovanja (zmanjšanje števila zaposlenih), kvalitativni del plana zaposlovanja pa verjetno ne bomo izpolnili (izboljšanje izobrazbene strukture), saj se srečujemo s tako imenovano negativno inženirsko bilanco, ki kaže na to, da vedno več strokovnjakov v Iskri ne vidi več možnosti za zadovoljevanje svojih strokovnih in materialnih potreb, po drugi strani pa se manjša atrak-

tivnost Iskre za zaposlitev novih strokovnjakov. Ob tem so na petkovem srečanju poudarili, da bi morale delovne organizacije v okviru realnih možnosti, ki jih imajo, več narediti za ugotavljanje in spreminjanje delovne klime, ki se neposredno odraža v povečani fluktuaciji, predvsem strokovnih kadrov (v letošnjem letu se je v Iskri zaposlilo 1210 delavcev, iz nje pa odšlo 2150 delavcev). Kot smo že omenili, se struktura zaposlenih v Iskri v letošnjem letu ne bo izboljšala, delež strokovnih kadrov pa ostaja približno enak kot lansko leto le na račun celotnega znižanja števila zaposlenih. Letos predvidevajo tudi desetodstotno fluktuacijo (lani je bila 8,5%), na inženirskem področju pa štirinajstodstotno. Tudi migracije med delovnimi organizacijami Iskre so bile v letošnjem letu dokaj zanemarljive, še posebno pa je zaskrbljujoče dejstvo, da večina strokovnjakov odhaja iz Iskre, kljub dogovoru, da se delovne organizacije o fluktuaciji strokovnjakov medsebojno obveščajo, kar pa kaže, da ne poteka zadovoljivo.

V nadaljevanju seje so člani področnega kolegija pregledali mož-

nosti pravne zaščite odliva znanja, kjer so se podrobno seznanili z negativnimi vidiki zaščite odliva znanja, med katere sodi uveljavljanje oblik odgovornosti, kot so kazenska odgovornost, disciplinska odgovornost in materialna, kamor štejemo odškodninsko odgovornost iz štipendijske pogodbe, iz pogodbe o izobraževanju (ena izmed najbolj učinkovitih) pa odškodnina zaradi kršitev opovedanega roka, druge vrste materialne odgovornosti. Ob prikazu možnosti zaščite odliva znanja v obstoječem pravnem sistemu, so se člani področnega kolegija seznanili tudi z nekaterimi dodatnimi predlogi za zaščito odliva znanja, ki jih SOZD Iskra uveljavlja v širšem okolju. Poleg uspešne pobude zakona o usmerjenem izobraževanju, so ob spreminjanju avtorskega zakona izoblikovali pobude za avtorskopravno zaščito računalniških programov pa tudi pobudo za vključitev t.i. »klavzule o prepovedi konkuriranja« v obrtni zakon.

Ob koncu seje so pregledali še kratko obrazložitev predlogov amandmajev k Ustavu SFRJ. Pri vrsti zakonov, ki se pripravljajo (Zakon o podjetjih, Zakon o bančnem sistemu in Zakon o delovanju zunanjetrogovinske dejavnosti) bo morala biti Iskra s svojimi predlogi zelo aktivna, prav tako pri oblikovanju Zakona o zasebnih podjetjih, v smislu pravne zaščite odliva znanja.

VŽ

Iskra

Iskra Servis, p.o.
61000 Ljubljana, Rožna dolina, C. IX/6a

Objavljamo prosta dela in naloge za nedoločen čas:

VODJA PROJEKTIVE za projektiranje šibko točnih inštalacij in naprav

Pogoji:

- končana Elektro fakulteta VII. stopnje, dipl. ing. elektrotehnike,
- ustrezne delovne izkušnje v projektiranju,
- izpit za projektiranje,
- 3 mesečno poskusno delo.

Dela in naloge projektiranja uvajamo na novo, zato pričakujemo od kandidatov ustrezne delovne izkušnje, samoiniciativnost ter smisel za projektiranje in vodenje projektive.

Zainteresirane kandidate vabimo, da v 8 dneh od dneva objave pošljejo vloge na naslov: ISKRA SERVIS, Kadrovsko-spolno področje, Ljubljana, Rožna dolina, C. IX/6a.

Gospodarsko razstavišče v Ljubljani je minuli teden gostilo jubilejno, 35. mednarodno razstavo elektronike, telekomunikacij, avtomatizacije, računalništva, robotizacije in nukleonike. Iskra se je predstavila na tradicionalnem prostoru v dvorani B-2, naš slogan tokratnega nastopa pa je bil »Vstopamo v ISDN — v digitalno omrežje integriranih storitev«.

Strokovni del razstave Sodobna elektronika so tudi letos dopolnjevali strokovni spremljajoči simpoziji, seminarji in študijski dnevi, ki jih je organizirala Elektrotehniška zveza Slovenije s svojimi strokovnimi organizacijskimi odbori.

Slavnostni govornik ob otvoritvi Sodobne elektronike 88 je bil podpredsednik slovenskega izvršnega sveta dr. Boris Frlec, njegov govor, kot tudi daljši zapis o Iskri predstavitvi, pa bomo objavili v prihodnji »Iskri«.

Na jubilejni, 35. sodobni elektroniški se je predstavilo 605 razstavljalcev, od tega 179 domačih in 426 iz tujine. Med tujimi razstavljalci jih je bilo največ iz ZR Nemčije, in sicer 141, iz ZDA jih je bilo 65, Avstrije 48, Švice 39, Italije 24, Velike Britanije 23, Francije 21, Japonske 18, itd. Sovjetska zveza, DR Nemčija in Češkoslovaška so imele kolektivne razstave.

Glede na število razstavljalcev so bili sestavni deli, funkcionalne enote in materiali od vseh panog najmočnejše zastopani, saj so obsegali dobro četrtino, točneje 28,8%. Polprevodniški sestavni de-

li so bili zastopani s 3,7%, pasivni s 4,1%, elektromehanski s 5,5%, sestavni deli za močnostno elektroniko s 3,5%, materiali za proizvodnjo sestavnih delov in elektronskih naprav s 2,4%, viri električne energije z 2% in žice ter kabli s prav tako 2%.

V skoraj povsem enakem razmerju, 28%, je bila na razstavi zastopana profesionalna elektronika, v primerjavi s tem, koliko je zavzela razstavnega prostora, pa je bila vsekakor vodilna. Pri tem so bili zastopani krmilna in regulacijska elektronika s 5,1%, merilna in preizkuševalna s 6,0%, avtomatizacija

s 3,6%, robotizacija z 2,5%, od ostalih vej pa industrijska elektronika s 6,8%, močnostna s 2,4%, nuklearna z 0,8% in medicinska z 1,3%.

Tudi letošnja Elektronika je namenila posebno pozornost prikazu razvoja domače robotizacije in fleksibilne avtomatizacije, in to na specializirani, že 4. jugoslovanski razstavi JUROB 88. Razen kreatorjev in proizvajalcev predvsem robotskih podsuklopov in komponent ter strežnih naprav, so si lahko številni obiskovalci ogledali tudi več robotiziranih delovnih mest, linij in robotov za različne aplikacije.

Telekomunikacije so bile tudi letos po obsežnosti tretja panoga razstave (11,2%). Pri tem so predstavljale naprave za komutacijo 1,7%, naprave za žični prenos 2,6%, za brezžični prenos prav tako 2,6%, telekomunikacijski aparati in terminali 2,8%, teleinformacijske storitve pa 1,1% od vseh razstavljalcev.

Po mnenju mnogih strokovnjakov je bilo na razstavi premalo poudarjeno uvajanje digitalnega telekomunikacijskega omrežja v primerjavi z analognim, tega pa seveda ne moremo trditi za Iskra, ki je na obsežnem prostoru v dvorani B-2 prikazovala vstop v digitalno omrežje z integracijo storitev — ISDN.

Udeležba razstavljalcev računalništva je bila podobna kot lani z 10,6% od vseh udeležencev. Pri tem so predstavljali elektronski računalniki 2,6%, periferne naprave 2,4%, terminali 1,3%, monitorika 1,2%, programska oprema 1,3% in računalniško podprte dejavnosti (CAD, CAM, CAE, itd.) 1,7% od vseh razstavljalcev.

Oprema za proizvodnjo je bilo letos za skoraj 3% več kot lani, in sicer 10,3% vseh razstavljalcev. Pri tem je predstavljala oprema za proizvodnjo elektronskih naprav 3,3%, za proizvodnjo sestavnih delov in funkcijskih enot 3,5%, oprema za razvojne laboratorije pa prav tako 3,5%. Na tako ugodno razstavno ponudbo je gotovo vplivala poudarjena želja domače industrije po uvajanju novejših tehnologij, s čimer je spodbudila proizvajalce, zlasti tuje, da so prišli na letošnjo Sodobno elektroniko v večjem številu.

Inženiring in literatura sta bila s 5,5% za 1,2% obsežnejša kot lani. Poleg razstavljalcev elementov in naprav se je povečalo predvsem število tistih, ki ponujajo tudi umske storitve, kot recimo nove tehnologije, raziskave in razvoj ter opravljajo projektiranje in tudi celotni inženiring.

Radiodifuzija je bila zastopana v približno enakem obsegu kot lani, in sicer s 5,1% vseh razstavljalcev. Zlasti je bil poudarek na uvajanju kabselske distribucije televizijskih signalov in tudi satelitskega sprejema programov.

L. D.

Spremljajoči strokovni program razstave

Strokovni del razstave Sodobna elektronika so dopolnjevali trije simpoziji, en seminar in študijski dan, vse pa je organizirala slovenska elektrotehniška zveza. Udeležilo se jih je okoli 1000 priznanih strokovnjakov — udeležencev in gostov iz vse Jugoslavije ter delno tudi iz tujine.

Na vseh petih strokovnih manifestacijah so predstavili 165 strokovnih referatov, od tega 11 iz tujine. Referate je organizator izdal še pred posvetovanji, in sicer v 6 posebnih zbornikih, izšla pa je tudi posebna programska knjižica.

Najpomembnejši po vsebini pa tudi tradiciji je bil za Iskra XXII. jugoslovanski simpozij o telekomunikacijah, znan kot YUTEL. Otvoritveno plenarno zasedanje kot tudi poznejša zasedanja so bili v Cankarjevem domu. Udeležilo se ga je približno 400 strokovnjakov, med njimi približno desetina iz Iskre. Prijavljenih je bilo 107 referatov, od tega šest tujih.

Letošnji YUTEL je predstavljala inventuro doseženega na področju telekomunikacij v minulem letu. Nekoliko močnejše je bila poudarjena problematika digitalnega prenosa, predvsem optič-

nega in radijskega, torej tistih šibkih točk v sedanjem trenutku digitalizacije jugoslovanskega telekomunikacijskega omrežja.

»Jugoslovanski simpozij o rešitvi zaščiti in lokalni avtomatizaciji elektroenergetskih sistemov RZ 88« je bil tokrat že šestič. Udeležilo se ga je približno 100 strokovnjakov, ki so podali 15 referatov, od tega so bili trije iz tujine. Obravnavali so predvsem naslednje teme: problematiko zaščite velikih motorjev, integrirani

sistemi zaščite in lokalne avtomatizacije, nove smeri v zaščiti in lokalni avtomatizaciji, izkušnje s statičnimi in digitalnimi napravami za zaščito in lokalno avtomatizacijo ter preizkušanje in vzdrževanje zaščite in lokalne avtomatizacije.

Posvetovanje naj bi dalo predvsem odgovor na vprašanja, s katerimi se srečujejo naši strokovnjaki v proizvodnji, eksploataciji in projektiranju.

Se nekoliko starejši kot ta simpozij je »Jugoslovanski simpozij o elektroniki v prometu EP 88«, ki je bil tokrat že desetič. Udeležilo se ga je približno 100 strokovnjakov, ki so podali 30 referatov.

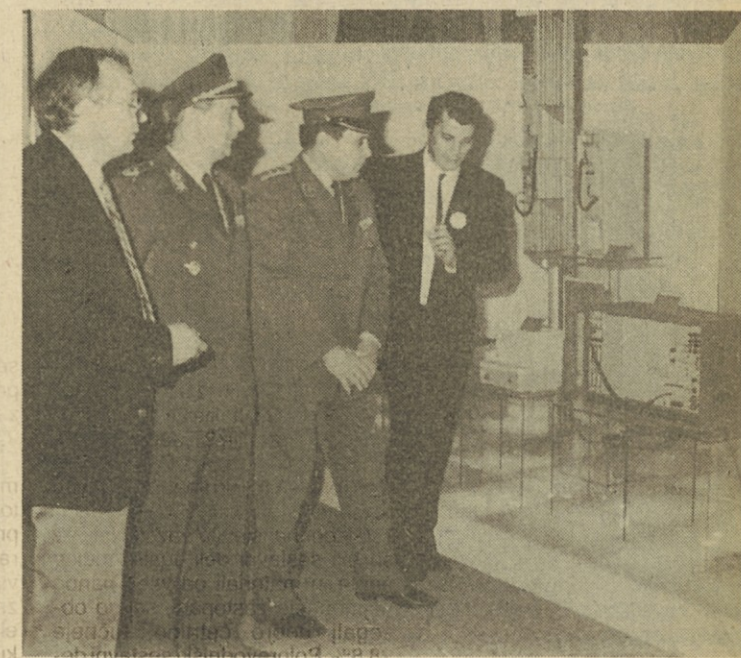
Štirinajsto ponovitev pa je doživel Mednarodni seminar za merilnoprocesno tehniko ISEMEC 88. Obravnaval je merjenje toplotne energije v teoriji in praksi. Ta tema je bila logično nadaljevanje lanskoletne, ko so ude-

leženci obravnavali merjenje pretoka. Vsebinska seminarja je zajela vsa vprašanja, ki so se pojavila pri projektiranju merilne linije za preverjanje toplotnih števec v Ljubljani. Predloženih je bilo 6 referatov, od tega eden iz tujine.

V okviru pravkar zaključene Sodobne elektronike pa bo jutri, 11. oktobra na Brdu pri Kranju študijski dan s tematiko Mikroelektronika in družba. Namenjen je vodilnim in vodstvenim delavcem elektronske industrije, nadalje strokovnjakom s področja elektronskih in polprevodniških tehnologij.

Na študijski dan so povabili sedem predavateljev, ki bodo govorili o različnih aspektih vpliva mikroelektronike na druge visoke tehnologije in njihov vpliv na razvoj družbenih in ekonomskih odnosov.

L. D.

Tekoči trak v Crveni zastavi so zapustile prve Yugo Floride

Ob jubileju Crvene zastave visoko priznanje Iskri Avtoelektriki

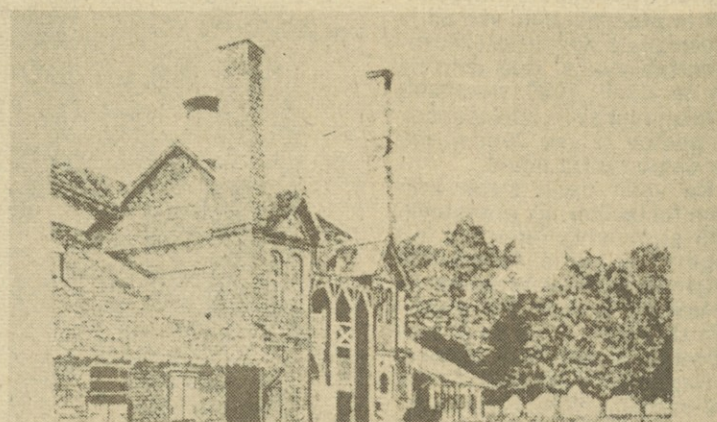
Kragujevski avtomobilski gigant Crvena zastava, s katerim izredno tesno sodeluje tudi novogoriška Iskra Avtoelektrika je minulo nedeljo, 2. oktobra praznovala 135-letnico dela in razvoja, 35-letnico proizvodnje avtomobilov in dan Zavodov Crvene zastave. Zato so pripravili veličastno slavnost, ki jo je gotovo najbolj obogatila težko pričakovana novost — nov osebni avtomobil Yugo Florida. Prav v nedeljo ob 10,55 so namreč zapustile tekoči trak prve serijske lepote na štiri kolesa in tako odprle poglavja novih možnosti, ki zajemajo izredno široka področja.

Slavnost je bila res manifestativna in široka, saj so ji prisostvovali najvišji predstavniki našega družbenopolitičnega in gospodarskega življenja, med katerimi je bil tudi Branko Mikulič, predsednik Zveznega izvršnega sveta. Zaradi izredno tesnega sodelovanja in nad vse korektnega poslovnega partnerstva je bila na zgodovinsko slavnost povabljen in se je udeležila tudi delegacija Iskre Avtoelektrike Nova Gorica, ki jo je vodil Robert Žerjal, glavni direktor.

Mogoče se bo kdo izmed bralcev vprašal, zakaj posvečamo takšno pozornost in dajemo poudarek proizvodnji novega vozila Yugo Florida. Odgovor je na moč preprost, saj ima pomemben delež v tem avtomobilu tudi Iskra Avtoelektrika. Ko se je gost slavnosti, Branko Mikulič

vsedel v prvo Florido, ki je zapustila tekoči trak in jo preizkusil, jo je »vžgal« z Iskrinim izdelkom, z zaganjalnikom, narejenim v Avtoelektriki. Poleg tega izdelka pa so v nov avtomobil vgrajeni še vžigalni blok, ki obsega suho vžigalno tuljavo, elektronski modul in nosilec s hladnim telesom. Nikakor pa ne smemo mimo tega, da ne bi omenili še alternatorja, prižigalnika za cigarete, releja »peri-briši«, releja smernih kazalcev, ožičenja za elektronski vžig, releja vrat, indikatorja varnostnega pasu, releja pranja žaromerov in utripalke.

Povrnimo se zopet k slavnosti v Crveni zastavi. Tekoči trak, kjer montirajo Yugo Floride je pustil v pogon najboljši delavec v letošnjem letu Radoslav Pantić, visokovalificirani avtomehaničar in na naj-

Zavodi Crvena Zastava
KRAГУJEBAЦ

ПОВОДОМ СТО ТРИДЕСЕТ ПЕТ ГОДИНА
ПОСТОЈАЊА И РАДА

ДОДЕЉУЈУ

ПОВЕЉУ

КАО ТРАЈНО ПРИЗНАЊЕ ЗА
ИЗУЗЕТАН ДОПРИНОС
У РАЗВОЈУ
ЗАВОДА „ЦРВЕНА ЗАСТАВА“

2. ОКТОБАР 1988.
КРАГУЈЕВАЦ

ПРЕДСЕДНИК
ПОСЛОВНОГ ОДБОРА
Д-р РАДОЉУБ МИЦИЋ

ПРЕДСЕДНИК
РАДНИЧНОГ САВЕТА
РАДОСЛАВ ПАНТИЋ

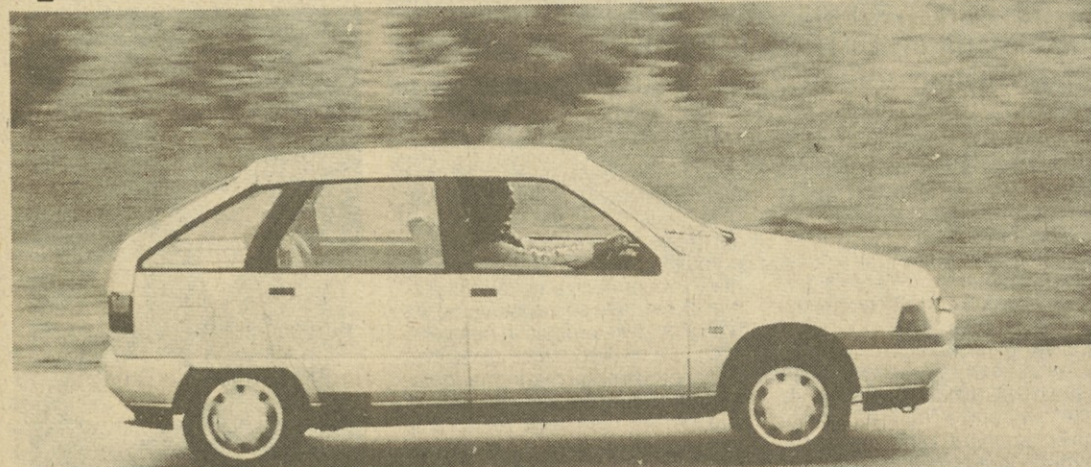
Ob 135-letnici dela in razvoja, ob 35-letnici proizvodnje avtomobilov in ob Dnevu Crvene zastave je bilo posebno priznanje podeljeno tudi kolektivu novogoriške Iskre Avtoelektrike.

lepši možni način obeležil letošnje jubileje Crvene zastave. Naj povemo ob tem, da praznuje ta kolektiv svoj dan 2. oktobra zato, ker je bil

Hkrati, ko so predstavniki Zavodov Crvene zastave Kragujevac izročili Iskri Avtoelektriki Nova Gorica priznanje za izreden prispevek v razvoju tega avtomobilskega giganta, je glavni direktor Avtoelektrike Robert Žerjal sporočil predstavnikom kragujevškega kolektiva, da jim ob pomembnih jubilejih dodeljuje delavski svet delovne organizacije Iskre Avtoelektrike najvišje priznanje za dolgoletno uspešno sodelovanje.

Delavski svet Iskre Avtoelektrike je dodelil Zavodom Crvene zastave Kragujevac najvišje priznanje za dolgoletno uspešno sodelovanje, ki jim ga je izročil Robert Žerjal, glavni direktor.

V nedeljo, 2. oktobra so v kragujevski Crveni zastavi pričeli s serijsko proizvodnjo avtomobilov Yugo Florida, v katerih je tudi vrsta novih izdelkov iz novogoriške Iskre Avtoelektrike.

leta 1978 na 2. 10. zadnjič pri njih na obisku tovariš Tito.

Uvodno besedo na slavnosti je imel direktor tovarne Zastava — Yugo avtomobili Srbojub Vasović in med drugim poudaril, da je prav Florida velika Zastavina razvojna priložnost in ne le Zastavina, marveč vsega jugoslovanskega gospodarstva. To je priložnost za novi podvig na tržiščih, izven naših meja, hkrati pa tudi popestritev ponudbe na domačem tržišču, je še poudaril Srbojub Vasović.

Po besedah generalnega direktorja Zavodov Crvene zastave Radoljuba Micića bo sedaj v začetku vgrajenih v Florido 60% domačih podsestavnih delov in 40% iz uvoza, dokler jih ne bodo povsem osvojili v kragujevskih tovarnah. Sicer

pa je pri realizaciji tega projekta sodelovalo 23 temeljnih organizacij Crvene zastave in 280 njenih kooperantov iz vseh republik in pokrajin, med njimi tudi Iskra Avtoelektrika Nova Gorica.

Računajo, da bodo do konca letošnjega leta naredili tisoč teh res lepih avtomobilov, prihodnje leto naj bi zapustilo tekoči trak že 25 tisoč florid, medtem ko planirajo 60 tisoč vozil letno do konca tega stoletja, že 1990. leta naj bi bilo tako.

Radoljub Micić je še poudaril, da je oprema, posebej iz uvoza (ta investicija jih bo stala okrog 200 milijonov dolarjev) tisti faktor, ki jamči, da bo Florida znatno kakovostnejša od na primer stoenke ali 128 pa čeprav bodo Floride delali in sestavljali isti ljudje.

Na slavnosti je spregovoril tudi Branko Mikulič, predsednik ZIS in med drugim naglasil, da edino novi programi, ki bodo plod sodobnih dosežkov, omogočajo uspešno konkurenco na tujih trgih, hkrati pa večajo tudi učinkovitost na domačih trgih. In prav to je prava pot, da uspešno prebrodimo sedanjo gospodarsko krizo in omogočimo dinamičnejši razvoj in z njim lepše in srečnejše življenje vsem delovnim ljudem naše domovine.

V čast jubilejev se je sestal na izredni slavnosti seji tudi delavski svet Crvene zastave, kjer so med drugim podelili tudi posebna priznanja kolektivom, njihovim kooperantom, ki so pripomogli k uspešni rasti in razvoju Zavodov Crvena zastava in s katerimi že vrsto let tesno sodelujejo. To laskavo priznanje, ki je velikega pomena je prejel tudi kolektiv Iskre Avtoelektrike

in ga upravičeno lahko uvršča med enega izmed najlepših doslej prejetih. Je pa priznanje hkrati tudi obveznost za še doslednejše in kakovostnejše izvrševanje zahtev kragujevškega giganta.

Naj za konec navedemo še nekaj zanimivih podatkov. V teh petintridesetih letih, odkar so pričeli v Kragujevcu izdelovati avtomobile, so jih naredili blizu tri milijone in petstotisoč. Ti avtomobili vozijo v 44 državah sveta. Samo na ameriških cestah bi naštehi okrog 120.000 jugov, v Veliki Britaniji okoli 50 tisoč, v Egiptu več kot 40 tisoč, itd. In še besedo dve o Floridi. To je avtomobil srednjega visokega razreda, ki porabi na sto kilometrov pet litrov goriva. Kazalec na števci pa se ustavi pri hitrosti 160 km na uro.

Marko Rakušček

V okviru jubilejev Crvene zastave so se zvrstile številne slovesnosti, ki so jim prisostvovali mnogi gostje, med njimi tudi Branko Mikulič, predsednik ZIS. Na sliki: Radoljub Micić, generalni direktor Zavodov Crvene zastave med govorom.

Prva Yugo Florida zapušča tekoči trak v Crveni zastavi Kragujevac.

Slavnostno zasedanje delavskega sveta Instrumentov Otoče!

Nove tehnologije — novi izgledi

V Radovljici je bilo 23. septembra 1988 slavnostno zasedanje delavskega sveta Tovarne merilnih instrumentov iz Otoč. S tem so počastili 42-letnico Iskre in 27-letnico Tovarne instrumentov. Slavje je bilo namenjeno predvsem jubilentom dela.

Objavljamo nekaj zanimivosti iz slavnostnega govora direktorja Instrumentov **Jozeta Jelenca**:

»Kako vijugasta je pot, povezana z vzponi in padci, uspehi in neuspehi, bi nam verjetno najlažje povedali tisti jubilanti dela, ki danes sedijo med nami in proslavljajo 30-letnico dela v Iskri.

Iskra preživlja eno svojih razvojnih kriz. Takšni časi so vedno tudi dodatna spodbuda za hitrejšo spremembo. Spremembe, ki jih najbolj potrebujemo, vidimo v prilagoditvah trgu in tržnemu načinu gospodarjenja. Prebujajoči se duh podjetništva nas edini lahko popelje v hitrejši razvoj, programsko prenovo in osvajanje še neizkoriščenih tržnih možnosti.

Pred dvema letoma si nisem mogel predstavljati tako neugodnih razmer za gospodarjenje kot so na našem programskem segmentu v letošnjem letu. Pri načrtovanju investicije nismo upoštevali dveh faktorjev, ki sta danes prisotna:

— Zmanjšalo se je povpraševanje po investicijski opremi na domačem trgu. Če ne bi upajali novih izdelkov na trg in širili ponudbe z dopolnilnim programom, bi fizično prodali polovico manj glede na stanje pred dvema letoma.

— Že podpisane posojilne pogodbe za obratna in osnovna sredstva so bile v fazi izkoriščanja sredstev spremenjene, vključene so bile določbe o revalorizaciji posojil.

Po občutnem padcu naročil v lanski drugi polovici leta smo pripravili program ukrepov za izboljšanje poslovanja. Želeli smo:

— prilagoditi proizvodnjo potrebam trga in skrajšati dobavne roke;

— zmanjšati zaloge in vezavo sredstev;

— povečati agresijo na trgu;

— pospešiti razvoj novih izdelkov, prilagajati obstoječe izdelke zahtevam kupcev in razširiti ponudbo z izdelki naših poslovnih partnerjev.

Naloge na videz izgledajo dokaj logične in preproste, vendar je njihova izvedba zelo zahtevna. Iz vsake usmeritve namreč izhaja vrsta konkretnih in zahtevnih nalog. Glavni cilj, to je pozitivno poslovanje ob vseh obremenitvah, ki izhajajo iz izpeljane investicije, smo sicer dosegli, vendar z izjemnimi napor in precejšnjimi žrtvami.

Realizacijo proizvodnje smo po osmih mesecih dosegli v kumulativni s 85%, izvoz 76% in prodajo na domačem trgu celo 99% glede na osemmesečni plan. Stalno smo morali prilagajati proizvodnjo potrebam trga in prerazporejati delavce. Prednost imajo naročila za izvoz in za redne domače kupce. Večino naročil realiziramo v 14-dnevnih rokih. Zaradi izredno visoke cene kapitala moramo v zadnjih mesecih še dodatno zmanjševati zaloge gotovih izdelkov za domači trg. Hkrati pa bo vse več naročil z izjemno kratkimi dobavnimi roki. To bo zahtevalo dodatno prerazporejanje proizvodnih in ostalih razpoložljivih zmogljivosti. Do konca leta pričakujemo še nekaj večjih izvoznih naročil. Povečali bomo tudi intenziteto dela na liniji elektronskih tehnologij, tudi z delom za druge naročnike. Za ostale TOZD v Kibernetiki bomo še naprej opravljali nekatere storitve.

Cena denarja sili v zmanjšanje vseh vrst zalog, kar zahteva tudi

bolje organizirano nabavo. Domača prodaja je v prvih štirih mesecih dosegla le 81% planirane, po osmih mesecih pa že 99%. Povečana prodaja v zadnjih štirih mesecih nam vendarle vliva nekaj optimizma. Ti rezultati so zagotovo odraz bolj učinkovite prodaje in nekaterih akcij, kot so kadrovske okrepitve, širitev prodajnega programa, kvalitetnejši prostektni material, pomoč kupcem pri reševanju reklamacij, uvajanje novih izdelkov in hitro izpopolnjevanje obstoječih izdelkov itd.

Te akcije bo treba še pospešiti,

prodajo kadrovske okrepiti, urediti v tovarni aplikacijsko-demonstracijski prostor in izvajati strokovne seminarje.

Naša perspektiva je samo v investiranju v nov program in okrepjeno prodajno funkcijo. Z vlaganjem v sodoben program bomo v prihodnje lahko izkoristili vse naše zmogljivosti in presegli sedanjo krizo pomanjkanja naročil.

Zelo pomembna naloga za nadaljnji razvoj pa je bila tudi vpeljava CAD sistema za izdelavo dokumentacije.

Naš nadaljnji razvoj smo takole zasnovali:

— razvoj posameznih inteligentnih enot za kompletni sistem računalniško vodenih meritev;

— dopolnitev programa merilnih pretvornikov;

— kompletiranje analognih in digitalnih instrumentov za vgradnjo;

— digitalni W-meter s komunikacijo in avtomatskim preklapljanjem območij;

— inteligentni instrumenti za nove koncepte meritev v energetiki,

— dopolnjevanje asortimana iz

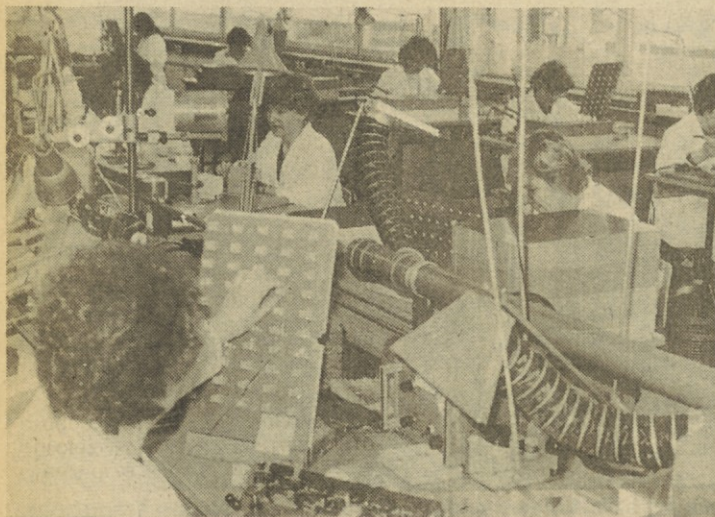
delkov iz obstoječega programa;

— razvoj opreme za specifične zahteve trga;

— vključevanje v inženiring projekte in izdelava aplikacij procesnega sistema ISKRAMATIK SIP MI5100.

Idej in možnosti za programsko širitev nam gotovo ne manjka. Ob tem bo izredno pomembno, kako hitro bomo uspeli posamezne programe vpeljati v proizvodnjo in za gotoviti ustrezno trženje. Treba bo razmisliti tudi o tesnejšem sodelovanju s tujimi partnerji.

Za uspešnejše delo gospodarstva bo morala poskrbeti tudi širša družba. Pogoji dela se spreminjajo iz dneva v dan, obremenitve gospodarstva se samo večajo, kapital z različnimi administrativnimi potezami vlečemo iz gospodarstva v druge sfere itd. Naj omenim, da smo v prvem polletju samo zaradi drugačne tehnike obračuna polletnega rezultata plačali ca. 250 milijonov din več prispevkov. Verjamem, da so potrebna vedno večja sredstva, vendar ima tudi obremenjevanje gospodarstva svoje meje.

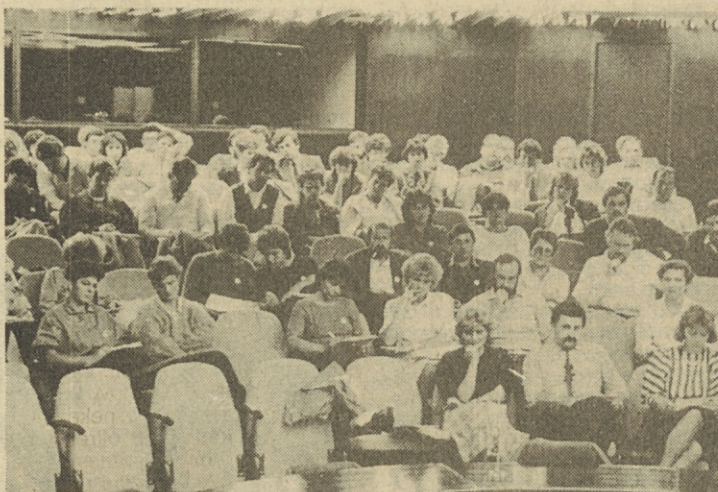

9. srečanje novinarjev in organizatorjev obveščanja

Gostitelj letošnjega, že tradicionalnega srečanja novinarjev in organizatorjev obveščanja, ki ga prireja Republiški svet ZSS, je bilo obmejno mesto cvetja in mladosti — Nova Gorica, ki prav v tem času slavi 40. letnico pričetka gradnje. Na dvodnevem srečanju se je zbralo približno 120 stanovskih kolegov, ki so zastopali nekatera od 454 glasil in 729 biltenov, kolikor jih trenutno izhaja v Sloveniji.

Čeprav se je uradni del programa pričel v petek, 30. septembra, je bil dan poprej občni zbor Sekcije novinarjev in organizatorjev obveščanja v OZD, na katerem so delegati sprejeli poročilo o delu aktivov in izvršnega odbora ter izvolili novo vodstvo; Jasno Šinkovec (IMV Novo mesto), ki bo še naprej opravljala funkcijo predsednice izvršnega odbora in Braneta Šalamona (Stavbar Maribor), za novega podpredsednika. Izvoljeni so bili tudi ostali nosilci najodgovornejših in najpomembnejših funkcij v sekciji in organih Društva novinarjev Slovenije ter v Jugoslovanski koordinacijski odbor za področje obveščanja v združenem delu. Naslednji dan se je srečanje nadaljevalo z otvoritvenim nagovorom člana predsedstva RS ZSS, Draga Seligerja in v pogovoru s predsednikom slovenskih sindikatov, Miho Ravnikom. O tem, kakšne so naloge sindikata v sedanjih družbeno-gospodarskih razmerah in da je obveščanje eden izmed pogojev za izpeljavo prenove sindikata, na tem mestu ne bi znova razpravljali. Glede na to, da se v marsikaterih delovnih kolektivnih pojavi težnja po zmanjšanju obsega informacij, pa raje dodajmo stališče sindikata na vprašanje — kako bo z obveščanjem v sedaj kritični gospodarski situaciji, ki ga je v posebnem intervjuju za priložnostni bilten podal Miha Ravnik: »Kakršnakoli razmišljanja o ukinjanju obveščanja v združenem delu ne pridejo v poštev. Takšna razmišljanja so povsem napačna in vodijo v slepo ulico. Mislim celo, da so delavci velikokrat premalo obveščeni. Sindikati ne pristajamo na kakršnakoli prekinjanja, oz. ukinjanja obveščanja. Pri tem delovnim organizacijam ne sme biti žal vložnega denarja, saj se le-ta lahko bogato obrestuje.« Vprašanja o aktualnih družbeno-političnih razmerah in o vlogi novinarja v združenem delu so prisotni postavili še enemu uglednemu gostu, Jožetu Smoletu, predsedniku RK SZDL, ki se je odzval našemu povabilu.

Zanimiv je bil tudi strokovni del tematike, v okviru katere sta Peter Monetti in Jaro Novak, strokovno-

politična delavca RS ZSS podala izsledke raziskave — Dejavniki učinkovitega obveščanja v OZD, mag. Pavle Zrimšek iz ljubljanske FSPN je obširneje razložil pristop k oblikovanju modelov sistematizacije, ki narekujejo združevanje ali razdruževanje del in nalog v okviru posameznega delovnega mesta in informacijske službe, dr. Manca Košir pa je zaključila srečanje s

tematiko Novinarski jezik v tiskanih sredstvih obveščanja v OZD. Precejšnje pozornosti je bil deležen tudi praktični prikaz dosegljivih možnosti in prihodnost računalniške podpore obveščanju, ki so ga za udeležence pripravili strokovnjaki Iskre Delte. Le-ta nem je ljubizno odstopila tudi izobraževalni center, v okviru katerega je potekalo 2-dnevno delovno sreča-

nje.

Če že govorimo o novogoriških kolektivih, ki so priskočili na pomoč in omogočili izvedbo omenjenega srečanja, ne smemo pozabiti na Meblo, MIP, novogoriško Iskro, KK Vipavo in KZ Goriška Brda, Grafika Soča, Salonit Anhovo, Avtopromet Gorica, HIT in na skoraj vedno nehvaležno, vendar zelo pomembno pomoč Primorskega aktiv sekcije novinarjev in našega sodelavca Marka Rakuščka, ki se je izkazal kot odlični organizator.

Naj za zaključek zapišemo še besede Borisa Berganta, predsednika Društva novinarjev Slovenije, s katerimi je pospremil zaključek letošnjega občnega zbora Sekcije novinarjev in organizatorjev obveščanja v OZD: »Po številu ste novinarji, ki delujete v OZD, ena najmočnejših področnih skupin v naši stanovski organizaciji in vendar se mi zdi, da smo vašim poklicnim problemom doslej premalo prisluhnili.

Predolgo časa ste delovali nekako v senci navidez pomembnejših in odmevnejših razprav pa tudi v novinarskih vrstah je bilo razširjeno prepričanje, da gre za pojav na robu stanovskih vprašanj.

Nekaj uspešnih akcij v zadnjem času, kakršna je bila odmevna polemika na Skupščini Zveze novinarjev Jugoslavije v Ljubljani pa jugoslovansko srečanje novinarjev v OZD v Portorožu in zelo aktivna udeležba v delu Društva novinarjev Slovenije, nas je kolege iz drugih okolij osvestilo ne le glede problemov, s katerimi se soočate pri svojem vsakdanjem delu, marveč tudi glede možnosti večjega medsebojnega pretakanja spoznanj in izkušenj, pri katerem se lahko bogati celotno članstvo Društva novinarjev Slovenije.

Podpiramo vse tiste pobude vaše sekcije, ki so v skladu s splošno družbeno klimo in potrebami, ki se zavzemajo za ustvarjalno in ne zgolj transmissijsko — mehanično funkcijo novinarja pa četudi gre za novinarja v tovarniškem glasilu. Kakovosti in uspešnosti samoupravljanja ne bomo zagotovili z enostranskimi informacijami, ki trenutno ustrezajo tej ali drugi poslovodni strukturi, marveč zgolj široko in argumentirano borbo mnenj.

Takšna praksa naj se odraža tudi na straneh glasil OZD. Prepričan sem, da je v interesu razvoja poklica in poslanstva novinarstva pri nas, da znotraj in zunaj DNS tenkočutneje prisluhnemo težavam in potrebam naših kolegov v OZD in, da sistem obveščanja v OZD bolj celovito vgradimo v celoto sistema informiranja nasploh. V ta namen si bomo na letošnjih Gorjupovih dnevih prizadevali pripraviti tudi posebno študijsko temo.

Dosedanjemu izvršnemu odboru sekcije pa naj velja za zavzeto in odmevno delo spoštljivo priznanje.

Š. D.

SOBOTA,

1. OKTOBRA 1988

PO NOVI GORICI

SEJALCEV NE POTREBUJEMO

ŠTEVILKA 3

BILTEN S STUDIJSKEGA SREČANJA NOVINARJEV IN ORGANIZATORJEV OBVEŠČANJA V OZD - NOVA GORICA 1988

Saj jih poznate, kajne? S kupi materialov v rokah, z zvanečimi valili, prisotni na teh in onih, takšnih ali drugačnih sestankih. Tudi taki so med nami. Organizatorji obveščanja in novinarji, po nazivih del in nalog po funkciji, po članstvu v DNS. V resnici pa so to nekateri med nami, ki imajo vedno veliko povedati, ki znajo biti sila pametni in pokroviteljski. Pozabljajo pa na edino merilo uspešnosti njihovega početja. To so napisani oz. objavljeni prispevki. V svojih glasilih in sredstvih javnega obveščanja. In teh in takšnih sodelavcev je med nami vse več. Ugotovljamo, da naš položaj ni rožnat. Ugotovljamo, da se bomo morali skupaj še krepko boriti za svoje položaje in delo, ki ga opravljamo, želimo in moramo opravljati. In za doseg tega cilja, za še večje priznanje v družbi, bomo morali delati še več in pokazati še več rezultatov tega dela. Prav zaradi tega bomo morali opraviti svojo lastno, subjektivno selekcijo, oceno in dokončno reči, da smo lahko skupaj uspešnejši le tedaj, če bomo tudi stali skupaj v vrstah. Tistih vrstah, ki naj bi utrdile verigo novinarjev in organizatorjev obveščanja v združenem delu. To pa bomo dosegli le s skupnim

delom, brez tute, še vse prevečkrat prisotne medsebojne ljubosumnosti, škodoželjnosti, preživljanja in izstopanja v vrsto pred drugimi. To je nehalno. Do tistih, ki vztrajajo v skupni vrsti. Lahko rečemo le eno. Če doslej republiška sekcija novinarjev in organizatorjev obveščanja ni sejala velikokrat, še manj tja v en dan. Tudi po posameznih regijah se niso, kar včasih sicer ni dobro, sejala prevečkrat. So pa različni organi in organizacije, kjer nekateri stojijo pred naloženo skupno vrsto. Kdo ve iz kakšnega razloga, vsekakor pa iz nekega osebnega nagiba. Če je brez konkretnih rezultatov, potem takšnih sejalcov, takšnih sej in takšnih opravil, vseh odločitev z novinarskih splošneje ne moremo jemati za prizadevanje vseh nas. Na isti njeni smo, vsi sejem in žanjemo. In to moramo početi skupaj, čeprav so plodovi različni, po kakovosti, po obsegu. Vse je pač odvisno, kje je ta naša njiva. Imamo pa isto seme in če ga bomo posejali skupaj, brez škodoželjnosti drug do drugega, potem bodo čez čas, to bo trajalo, tudi rezultati isti in zadovoljni bomo z njimi.

Branca Šalamon

št. 35., 10. oktobra 1988

Naših štirideset let

Piše:
Dušan Željeznov

Naš sogovornik:
Franc Košir

Rekonstrukcija semiške tovarne

Za naš državni praznik so v Semiču 1964. leta kar se da slavnostno odprli rekonstruirano tovarno kondenzatorjev. Naš sobesednik se tega pomembnega dogodka takole spominja:

»V soboto, 28. novembra 1964 se je našemu, takrat 430-članskemu kolektivu tovarne kondenzatorjev v Semiču končno le uresničila davna želja. Končana je bila namreč prva faza rekonstrukcije tovarne, ki je obsegala gradnjo novih tovarniških prostorov in pripadajočih objektov ter delno montažo nove strojne opreme.

V zgodnjih dopoldanskih urah se je na prostornem tovarniškem dvorišču

zbralo blizu 1000 domačinov iz Semiča in bližnje okolice. Slavnostno razpeloženje so poudarjale številne zastave in godba, ki jo je bilo slišati daleč po dolini.

Domačinom so se pridružili številni gostje, med katerimi tudi predsednik gospodarskega zbora skupščine SRS Leopold Krese, poslanec Viktor Zupančič, zastopnik JLA podpolkovnik Pičulin, bivši direktor IEV Rudi Jančar, prvi direktor tovarne Anton Lovko in več novinarjev najvažnejših listov v Sloveniji.

V imenu tovarne sem pozdravil vse navzoče in nato predal besedo takratnemu generalnemu direktorju podjetja, iz čigar izvajanj naj povzamem nekatere misli:

Pot k izgradnji teh objektov ni bila lahka niti kratka. Obrat za proizvodnjo kondenzatorjev, namenjenih le za vgradnjo v lastne radijske sprejemnike, je hitro prerasel okvir svoje zasnove, saj se je proizvodnja kmalu razširila še na druge panoge kot so npr. telefonija, merilna tehnika, avtomobilska industrija, tehnika kompenzacije jalove energije itd. Danes zajema proizvodni program skoraj celotni asortiman kondenzatorjev, ne upoštevajoč le vrtilne in keramične kondenzatorje ter elektrolite.

Zaradi velikega interesa naše elektroindustrije je obrat kmalu pričel oskrbovati s temi sestavnimi deli druge tovarne, tako da je takrat tovarna v Semiču v glavnem pokrivala potrebe domačih proizvajalcev.

Dinamika proizvodnje je od začetnih 788 milijonov v letu 1962 narasla v naslednjem letu na 1378 milijonov dinarjev, za leto 1964 pa je bila planirana na nekaj več kot dve milijardi dinarjev.

Perspektivni plan za naslednje leto pa je predvideval povečanje nasproti 1964. letu kar za eno tretjino, ali v primerjavi z letom 1962 za 382%.

Jasno je, da takšen vzpon proizvodnje ne bi bil mogoč s prvotnimi

proizvodnimi sredstvi in v takratnih provizorijih, zato je že prvi program »Iskre« predvideval investicijsko izgradnjo v Semiču. Ker so raziskave ugotovile še premajhne kapacitete, je bil program investicijskih vlaganj razširjen tako, da smo investirali 440 milijonov dinarjev.

Kljub visokim stroškom je bil objekt zgrajen v sorazmerno kratkem času, so pa tudi izvajalci del svoje naloge opravili kvalitetno in v predvidenem roku, čeprav ob pomanjkanju likvid-

nih dinarskih sredstev. Za hitro realizacijo takratnega projekta je šla zasluga mnogim strokovnjakom in organizatorjem v tovarni in v investicijskem sektorju podjetja, zlasti takratnemu tehničnemu vodji tovarne Jožetu Kočevanju, Jožetu Planincu iz tedanjega ZZA, organizatorju izgradnje tovarne direktorju investicijskega sektorja ing. Gašperju Muhi ter projektantom investicijskega sektorja, ki so s svojimi analizami in načrti precej pripomogli k hitrejšemu tempu izgradnje tovarne.

V tradicionalnih belokranjskih narodnih nošah je prinesla mladi na ključ in škarje — kot simbola k slovesni otvoritvi rekonstruirane Iskrine tovarne — Semič, v Beli krajini — za praznik republike 1964. leta.

POZOR — POZOR! • POSEBNA UGODNOST ZA ISKRAŠE • IZKORISTITE UGODNO PRILOŽNOST!

Iskra Videomatika je pripravila za člane kolektiva Iskre ugoden nakup svojih izdelkov: televizijske sprejemnike in brivnike vam nudi s 25% popustom

	Maloprodajna cena s prometnim davkom	Cena s popustom	Prihranek
1. TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK TV 8456 CATV S POPOLNIM DALJINSKIM UPRAVLJANJEM, EKRAN 56 cm	2.651.130.— din	1.988.350.— din	662.780.— din
2. TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK TV 8256 CATV BREZ DALJINSKEGA UPRAVLJANJA, EKRAN 56 cm	2.385.040.— din	1.788.780.— din	596.260.— din
3. ČRNOBELI PRENOSNI TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK TV 5344 IN TV 5144 ekran 44 cm	833.490.— din	625.120.— din	208.370.— din
4. ČRNOBELI PRENOSNI TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK TV 5331 ekran 31 cm	667.030.— din	500.280.— din	166.750.— din
5. BRIVNIK BRAUN MICRON	159.700.— din	119.770.— din	39.930.— din
6. BRIVNIK BRAUN MICRON L	164.930.— din	123.700.— din	41.230.— din
7. BRIVNIK BRAUN UNIVERZAL 3512 (z vgrajenim akumulatorjem)	357.360.— din	268.020.— din	89.340.— din
8. BRIVNIK BRAUN LINEAR 235	183.910.— din	137.930.— din	45.980.— din
9. BRIVNIK BRAUN LADY E 2	183.910.— din	137.930.— din	45.980.— din
10. BRIVNIK BRAUN LADY E 3	183.910.— din	137.930.— din	45.980.— din
11. BRIVNIK BRAUN POCKET (samo baterijski 2 x 1,5 V)	90.320.— din	67.740.— din	22.580.— din

Nakup izdelkov je v tovarniški prodajalni Iskra Videomatika, Andreja Bitenca 68 — Ljubljana, vsak dan razen sobote od 7. — 13. ure. Plačilo kupnine je v celoti ob prevzemu blaga v tovarniški prodajalni. Informacije dobite na telefon (061) 51-167.

Drugi o nas

- Ljubljanski Dnevnik piše, da so predstavniki Iskre Telematike pred nedavnim svojim trgovskim partnerjem predstavili nekaj novosti iz proizvodnega programa terminalov. Med izpolnjenimi telefonskimi aparati in centralami so prikazani telefon ETA 900, ISICOM super D, brezžične aparate, avtomatsko »tajnico« itd. Posebej zanimiva je bila predstavitev novih javnih telefonskih aparatov, ki omogočajo tri načine plačevanja — kovanice, žetone ali kartico. Po zagotovilih vodilnih predstavnikov Iskre so poskrbeli tudi za izvozno usmerjenost programa, ki ga bodo podrobno predstavili na sejmu elektronike v Ljubljani. Na vprašanje, če bodo s temi izdelki konkurenčni, so Iskrini predstavniki zatrdili, da bodo uspešno prodajali v tujini in so tudi doma za zdravo konkurenco.
- Delavska enotnost je objavila intervju s predsednikom komisije za inovacije v Iskrini TOZD TELA Ivanom Paukom, ki je spregovoril o vlogi inventivne dejavnosti na splošno in še posebej TOZD TELA. Med drugim je povedal, da so v tem kolektivni lani obravnavali 108 predlogov 56 inovatorjev. Od teh so jih sprejeli 75. Celotni inovacijski prihranek je bil blizu 148 milijonov dinarjev. Inovatorjem so izplačali nekaj več kot 13 milijonov dinarjev. Pri tem je zelo vzpodbudno dejstvo, da se je glede na leto 1986 število inovacij povečalo za 420 odstotkov.
- Beograjski Privredni pregled objavlja serijo prispevkov na temo Strategija tehnološkega razvoja Jugoslavije. V enem izmed prispevkov podrobno piše o prenosnih operacijskih sistemih. To je eden izmed projektov Iskre — Delta, ki je po mnenju strokovnjakov iz Zveznega komiteja za znanost in tehnologijo z razvojno raziskovalnega vidika dobro pripravljen in ustrezen, da dobi materialno podporo iz Fonda za pospeševanje tehnološkega razvoja Jugoslavije. Cilj projekta Prenosni operacijski sistemi je osvajanje tehnologije za opremljanje računalniških sistemov s sodobnimi operacijskimi sistemi. Hkrati z realizacijo projekta je predvideno tudi šolanje kadrov, delitev dela pa naj bi omogočila, da bo projekt hitro realiziran. Poleg Iskre Delte bodo v tem projektu sodelovali še Energoinvest IRCA, Sarajevo, Energoinvest IRIS, Sarajevo, Nikola Tesla, Zagreb in Hermes Ljubljana. Angažiranih bo okoli 50 ljudi, stroški pa bodo znašali okoli 8,8 milijard dinarjev.
- Primorski Dnevnik je objavil krajšo informacijo o 24. jugoslovanskem simpoziju o elektronskih sestavnih delih in materialih, ki je bil v prvi polovici

septembra v Novi Gorici. Udeležilo se ga je več kot 130 elektronikov, fizikov, kemikov, metalurgov in drugih strokovnjakov iz Jugoslavije, ki kot raziskovalci pa tudi kot proizvajalci in uporabniki delujejo na področju elektronskih sestavnih delov in materialov. Pokrovitelj simpozija je bila Iskra — Delta, ki je zagotovila tudi svoj center v Novi Gorici.

- Delo piše, da je bilo pred nedavnim v Iskrinih poslovnih prostorih v Ljubljani prvo mednarodno znanstveno posvetovanje o robotski kinematiki. Organizirali so ga delavci Inštituta Jožef Stefan, udeležilo pa se ga je več kot trideset vrhunskih znanstvenikov iz ZDA, Kanade, Japonske, Francije, Italije in seveda Jugoslavije. Med njimi so bili tudi znanstveniki iz Iskre, ki se ukvarjajo z robotizacijo.

- Ljubljanski Dnevnik je pred časom pisal o nastopu idrijske Iskre v sosednji Italiji. V industrijskem središču italijanske dežele Veneto je namreč potekal 42. mednarodni vzorčni sejem, na katerem je sodelovalo okrog 800 razstavalcev z vsega sveta. V sodelovanju z medobčinsko gospodarsko zbornico za Severno Primorsko so se na sejmu predstavili novogoriški Casino, Primex in že drugo leto zapored tudi Iskra Rotomatika. Ta je letos nastopila pod geslom »Vrednote časa«, saj je poleg svojega proizvodnega programa predstavila še muzejske eksponate idrijskega mestnega muzeja in dejavnost čipkarske šole. V okviru dneva Iskre pa so sejemsko dogajanje izkoristili tudi za pogovore z italijanskimi poslovnimi partnerji ter za navezavo novih stikov in poslovnih dogovorov o prodaji svojih izdelkov na območje dežel Alpe — Jadran.

- Gospodarski vestnik je objavil obširni intervju z Edvardom Svetlikom, direktorjem Iskre Rotomatike iz Idrije. Beseda je tekla o dosežkih, problemih in načrtih tega idrijskega Iskrinega kolektiva. V zvezi s prestrukturiranjem Iskre Rotomatike je Edvard Svetlik med drugim dejal: »Saj bi se lahko usmerili na elektroniko, toda ne bi imelo smisla, kajti delavci so znali delati elektromotorje. Ob velikih možnostih za te izdelke na svetovnem trgu bi ga polomili, če bi delali, recimo, čipe. Upoštevali smo ameriško načelo: Drži se tistega, kar znaš! In smo program elektromotorjev zastavili dolgoročno.« Glede povezovanja z drugimi organizacijami doma in v tujini pa je Edvard Svetlik poudaril, da so sicer v SOZD Iskra, vendar se uspešno povezujejo tudi z drugimi velikimi domačimi sistemi, n.pr. z Gorenjem. Poleg Gorenja so poslovno povezani še z Danfossom, Federsom, itd.

Zanimivosti

Samomori na Japonskem

V avgustu in septembru je zajel Japonsko val samomorov in sicer v glavnem mladoletnikov. Samo v prvem septembrskem tednu je izbralo smrt 11 otrok od 11 do 14 let.

Zastrašujoče pri vsem tem je, da je starost mladoletnikov vedno nižja. Iz policijskih statistik je razvidno, da se odločajo za smrt že devetletni otroci. Obesijo se, vržejo pod vlak, ali skočijo v vodo. Policija v Tokiu se boji, da je to le uvod v množično samomorilsko akcijo. Strah vzbujajoč primer se je zgodil pred 55 leti. Mlada učenka je splezala na vulkan Mihara na otoku Oshima in se vrgla v kлокotajoči krater. V enem letu ji je sledilo 944 posnemovalcev.

Dejstvo je, da v nobeni drugi deželi samomor ni tako romantično glorificiran. Samomor velja za častni izhod v nepremagljivih konfliktnih situacijah. Pri tem ni čutiti moralnih in verskih zadržkov. Vsako leto je na Japonskem več kot 20 tisoč samomorov, od tega lani 577 otrok.

Psihologi skušajo razvozlati to uganko. Ugotovili so, da vsak četrti učenec pomisli od časa do časa na samomor v osnovni šoli, v srednji šoli pa vsak tretji. Za krivca velja šolski sistem z učnim programom, ki je natrpan in brezobziren. Težave se začnejo že v

otroških vrtcih, še bolj pa na osnovnih šolah, ki terjajo 15 ur skupnega učenja na dan in to že pri desetletnih šolarjih.

(Spiegel)

Reka Pad

Reka Pad velja za evropski veloletok, podoben Renu in Donavi. Ob njem leže velika mesta kot so Torino, Piacenza, Cremona in Ferrara. Za razliko od obeh pa Pad ni ploven, čeprav je precej širok in predvsem dolg.

Zaradi vedno gostejšega prevoza tovorov po železnicah in zlasti cestah so sklenili Italijani, da bodo poglobili Pad po vsej dolžini in ga napravili plovnega. Že v začetku prihodnjega leta bodo pričeli z deli in jih predvidoma končali leta 2000. Pad bo potem globok najmanj dva metra in pol in ploven 350 dni v letu. Po njem bodo plule rečne ladje z največ 200 tisoč bruto registrskimi tonami. Dolžina ladij bo 105 m, širina pa največ 11,5 metra. Ker je mesto Milano oddaljeno od te vodne poti, ga bo povezoval kanal iz Cremona. 30 km te poti od Pizzighetona je že zgrajeno. Ko bodo dela končana, bodo imeli Italijani 3000 km vodnih poti skupaj s kanali, rečnimi pritoki in priobalnimi morjem.

Glede onesnaževanja Jadranskega morja, ki ga povzroča predvsem reka Pad, v načrtu nič ne piše.

(VDI Nachrichten)

Voda brez klora

Nov postopek za čiščenje voda v bazenih in nasploh zaprtih vodah je odkril francoski elektroinženir Patrice Combe. Znano je, da klor, ki sicer uspešno deluje kot antibakterijsko sredstvo, draži kožo in zlasti oči. Combe pa je odkril način čiščenja vode z elektrodami. V črpalni sistem postavi elektrode, ki oddajajo bakrove in srebrove ione. Bakrovi ioni privlačijo v vodi premikajočo se umazanijo, srebrovi ioni pa vplivajo na vodo, da je brez sluzi. Naprava avtomatično meša kakovost vode in krmlilo temu ustrezno izrivanje ionov. Ker je naprava zelo poceni, jo bodo verjetno instalirali v mnogih bazenih.

(Spectrum)

Fotoaparati pozimi

Za jesenjo bo kmalu nastopila zima z zmrazjo in nizkimi temperaturami. Tisti, ki se ukvarjajo s fotografiranjem, naj ne pozabijo, da pri novodobnih fotoaparatih z mnogo elektronike in seveda baterijami, le-te lahko odpovedo. Baterije iz srebrovega oksida in litijeve baterije ne dajo več popolne energije pri 0°C, pri -5°C pa povsem odpovedo, čeprav nekateri navodila za uporabo obljublajo pri avtofokus zrcalnih kamerah, npr. Pentax, uporabnost do -10°C. Proizvajalci fotoaparátov

zavračajo vse napake pri nizkih temperaturah, češ da baterije niso sveže.

Edini način, da se zavarujemo pred nizkimi temperaturami, je, da zavijemo fotoaparat med topla oblačila ali pa da ga ves čas ogrevamo s telesno temperaturo. Če je prevelik, vzamemo iz aparata baterije, jih nosimo v žepu in tik pred fotografiranjem spet vstavimo v aparat. Za poklicne fotografe delajo Nemci tudi etui z baterijami, ki se nosi v žepu in je povezan s kablom na fotoaparat.

(DM)

Ljudje v svetu

Leta 1920 je živelo na zemlji 1,75 milijarde ljudi. Sedaj jih je že pet milijard. Če ne bo vojne, jih bo leta 2025 več kot osem milijard. Vzrok eksplozije rasti je, da so v industrijskih državah ljudje vedno starejši, v tretjem svetu pa visoka rodnost. V Afganistanu, Keniji, Ruandi ima poprečno vsaka ženska statistično osem otrok, v Gani, Nigeriji, Tanzaniji, Ugandi in arabskih deželah Alžiriji, Libiji, Omanu, Saudski Arabiji in Siriji pa sedem. V večini evropskih držav pa tudi Japonski, Kanadi in Singapuru se giblje poprečno število novorojencev le 1,8 do 1,4 (Zahodni Nemčiji).

(DM)

Zbral, prevedel in priredil Marjan Kralj

Čez Konjiško goro

PS-DO-ISKRE iz Kranja organizira planinski pohod na Konjiško goro, ki šteje v »Konjiško planinsko pot ob spomenikih NOB.«

Avtobus bo odpeljal ob 6. izpred hotela Creina.

Peljali se bomo do Stranic, kjer si bomo najprej ogledali grobove 100 talcev. Nato bomo šli mimo ribnika, na najvišji vrh Konjiške gore t.j. Stolpnik (1012 m) in nato do Jelenovega vrha (924 m), ki ni daleč stran. Zatem se bomo spustili prek Kamne gore do Žičke kartuzije, ki je ena izmed najstarejših na slovenskem. Leta 1782 jo je dal podreti cesar Jožef II. Danes so ohranjeni le še zidovi in stranski objekti.

Pot bomo nadaljevali do Špitaliča, kjer nas bo čakal avtobus (kombi). V Kranj se bomo vračali skozi Škedenj, Žice in Tepanje.

Pot je zmerna, manj zahtevna in jo bomo lahko prehodili v 4 urah. Ustreza tudi za otroke. Če bo premalo prijav gremo z vlakom do Celja, od tam pa do Stranic z avtobusom. V tem primeru je odhod vlaka iz Kranja ob 5.40. Vsak si bo sam prej kupil karto na železniški postaji, vse ostalo uredimo pozneje.

Cena prevoza (avtobus) je 6.000 din in jo vplačate ob prijavi.

Hkrati navedite tudi svojo interno telefonsko številko zaradi obveščanja.

Prijave sprejema Volga Pajk do srede 12. 10. do 12.

Ne oklevajte s prijavi, izlet bo zanimiv. Če bo na voljo še kaj časa, si lahko ogledamo še kakšno izmed mnogih zanimivosti konjiške okolice.

Pohod bosta vodila Edo Erzetič in Igor Kolar.

Planinski SREČNO!

Zahvala

Ob smrti moje ljube mame

Ivane Globočnik

se iskreno zahvaljujem sodelavcem iz TOZD RTC, še posebno pa iz EES za izrečeno sožalje, venec, denarno pomoč in spremstvo na njeni zadnji poti

sin Peter z družino

— Če smo mi tisti, ki smo podražili kruh, potem ste vi zdaj-le na izvršnem svetu in ne v pekarni

ISKRA	OTROŠKA ZABAVI- SNA NAPRAVA	AVTORJEV DELEŽ OD DOHOD- KA IGRE	ZAVOD Z OSKRBO ZA DIJAKE	ČENOV ANTON	SESTAVIL RUDI MURN	LASNICA	MLAD PRAŠICEK	MESEC V LETU	PETER MAHLE	ZVEZDO- SLOVEČ	JELEN Z VILA- STIM ROGOVJEM	NAPAD JURIŠ
VTIKAČ					BODEČA NEŽA							
POŠKODBA					VRSTA BOJNEGA STRUPA ANTIMON							
TRINITAT- TOLUEN				KONTAKT STIK RADIJ					POD SLOV. OBMOR- MESTO			
KEMIJSKI ELEMENT								ARABSKA DRŽAVA				
ITAL. DENAR					LESKOVAČ HČERKIN MOŽ			JUTRANJI SVIT NERES- NICA				
JAPON. DENAR				ZAVETJE SKRIVA- LISCE TELUR						SELEN	ENAKI ČRKI	
LJUBIT- ELJ							FRANC. NAZIV ZA MESTO AALST					
STRANICA PRAVOKOT TRIKOT- NIKA							TEŽKA KOSMATA TKANINA					

Mali oglas

Prodajam smučarsko opremo: smuči ELAN RM 905 dolžine 185 cm skupaj z vezmi MARKER (vrtljiva peta), čevlje SAN MARCO štev. 42-43 in palice. Interesenti naj pokličejo tel. št.: 571-671, int.: 410, vsak dan do 15. Cena in ogled po dogovoru.

*ohranimo
naše
okolje
čisto!*

Slovenija
Moja dežela.

Iskra

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra — SOZD elektrokovinske industrije — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika Miloš Pavlica, odgovorni urednik Dušan Željeznov, tehnični urednik Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. — Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23 telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika, Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica — Dnevnik, TOZD Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvodov.